

Handlingsplan för Västerås parker

Remisshandling 2017-09-27

VÄSTERÅS STAD

Förord

Västerås stad, Teknik- och fastighetsförvaltningen, har tagit fram en handlingsplan för Västerås parker. Planen ska vara ett hjälpmedel för att höja kvaliteten i stadens parker och göra dem mer attraktiva för alla invånare i Västerås. Planen ska fungera som ett underlag för fortsatt planering och planering av parkinvesteringar.

Foto: Pia Norlander

Handlingsplanen för Västerås parker

har tagits fram av Teknik- och fastighetsförvaltningen, Västerås stad.

Diarienummer

Dnr 2015/1177-TN

Information om planen

Johannes Cattani, Landskapsarkitekt Teknik och fastighetsförvaltningen, Västerås stad.

Inventering och underlagsmaterial, Anna Jonsson.

Bilder

Omslagsbild: Gångstig i Gideonsbergsbacken.

Foton i handlingsplanen är tagna av Anna Jonsson om inget anges.

Innehållsförteckning

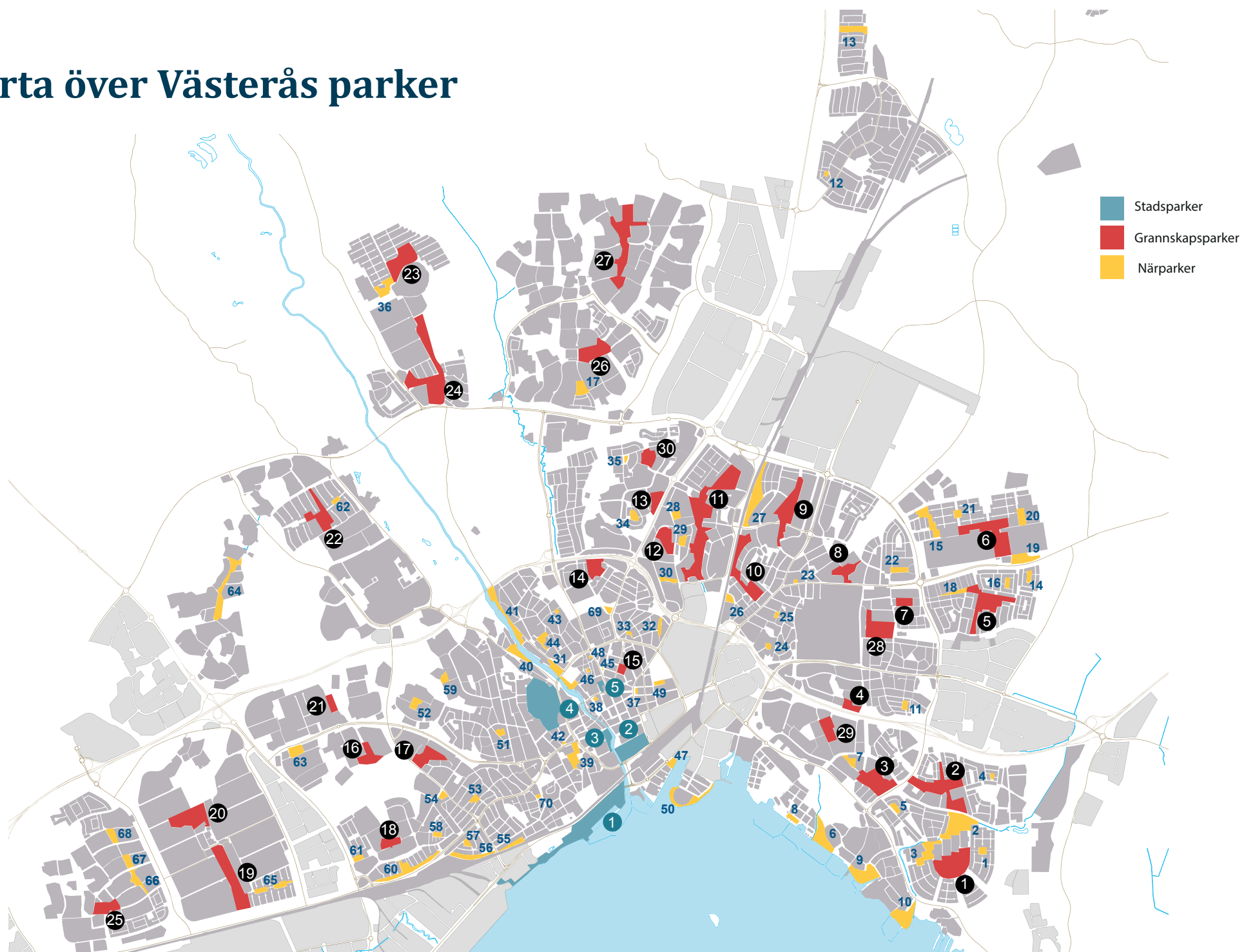
Karta över Västerås parker	6
Lista över Västerås parker	7
Parker i serviceorter	8
Inledning	9
Parkernas värde i staden	10
När byggdes Västerås parker?	12
Parktyper i Västerås	13
Parkkaraktärer	14
Indelning av Västerås parker	16
Stadsdelsskogar och övrig naturmark	17
Tillgänglighet till Västerås parker	18
Parktillgång i planerade nya bostadsområde	20
Upplevelsevärden i Västerås parker	21
Stadsparker - parktillgång och upplevelsevärden	22
Grannskapsparker - parktillgång och upplevelsevärden	25
Närparker - parktillgång och upplevelsevärden	35
Utvecklingsinriktning för Västerås parker - sammanfattning	46
-Utvecklingsinriktning stadsparker	47
-Utvecklingsinriktning grannskapsparker	47
-Utvecklingsinriktning närparker	48
-Sammanfattande karta	50

Foto: Pia Norlander

Karta över Västerås parker

Lista över Västerås parker

Stadsparker

- 1 Lögarängen Löga strand
- 2 Vasaparken
- 3 Stadsparken
- 4 Djäkneberget
- 5 Botaniska trädgården

Grannskapsparker

- 1 Hamre Äng
- 2 Talltorpsparken
- 3 Ekbergaplan
- 4 Nedre Klockartorpet
- 5 Ättebackarna
- 6 Bjurhovdaparken
- 7 Skogslyckan
- 8 Malmabergsskogen/Svarvarparken
- 9 Östra Utmarken
- 10 Källhagen/Hagaparken
- 11 Mårstenshage/Orrbohage
- 12 Bergsslagsparken
- 13 Karlfeldtsparken
- 14 Kullen
- 15 Rudbecksparken
- 16 Fredriksbergslunden
- 17 Himlahöjden
- 18 Lugnet
- 19 Gröna Stråket
- 20 Bäckbyparken
- 21 Lövhagen
- 22 Vallby Äng

- 23 Stafettgatan
- 24 Åshagen
- 25 Skälby gård lekplats
- 26 Grytaparken
- 27 Pingstliljan
- 28 Högbo-Skogsfjäll
- 29 Regementsplan
- 30 Jaktmarken

Närparker

- 1 Bananens lekplats
- 2 Grönyta vid Väderleksgatan
- 3 Hamreskolan
- 4 Övre Talltorps lekplats
- 5 Flygplansgatan
- 6 Grönyta Öster Mälarstrands allé
- 7 Befälskullen
- 8 Kapellparken
- 9 Framnäsparken
- 10 Tegelludden
- 11 Fläckmätarstigen
- 12 Uroxen
- 13 Siluren
- 14 Kungshögsgatan
- 15 Stenkammargatan
- 16 Solvagnsgatan
- 17 Älghornet
- 18 Grönstråk mellan bronskittelgatan och Lurblåsargatan
- 19 Grönstråk vid Bjurhovdaparken
- 20 Fornforskaren lekplats
- 21 Stenkammaren

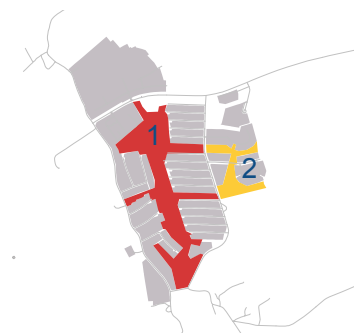
- 22 Kolarhagen
- 23 Tråddragarplan
- 24 Olof Palmes torg
- 25 Solhemslunden
- 26 Sandgärdshagen
- 27 Östra Utmarken
- 28 Siggeborgsparken
- 29 Gideonsbergsbacken
- 30 Aseastigen
- 31 Teliaplan
- 32 Johanneslundsparken
- 33 Karlsdalsparken
- 34 Ringleken
- 35 Jaktlyckan
- 36 Grönstråk vid Släggkastargatan
- 37 Victor Larrsson plats
- 38 Proban
- 39 Mariaberget
- 40 Grönyta längs Svartån/ Vallbyleden
- 41 Grönyta längs Svartån/ Skultunavägen
- 42 Solglittret
- 43 Kapellunden
- 44 Bernsborgslunden
- 45 Tessinparken
- 46 Humlegården
- 47 Hamnparken
- 48 Mästermans källa
- 49 Utanbyparken
- 50 Lillåudden
- 51 Jakobsbergsparken
- 52 Vettershage
- 53 Hammarby torg
- 54 Harmmarbacksvägen

- 55 Grönstråk Stohagen
- 56 Grönstråk vid Spantgatan
- 57 Spantgatan
- 58 Västertäppan
- 59 Pettersbergs lekplats
- 60 Hammarbyängen
- 61 Åkerlyckan
- 62 Vallby äng
- 63 Råbylunden
- 64 Eriksborg
- 65 Tackjärnets lekplats
- 66 Bakbordets lekplats
- 67 Kakans lekplats
- 68 Synålens lekplats
- 69 Kristiansborgsbadet
- 70 Arlagatan

Barkarö

- 1 Norrängen
  - 2 Grönyta vid Barkaröbygata/Ruagatan
- Irsta
- 1 Sveaborg
  - 2 Eddagatan

Barkarö

Dingtuna

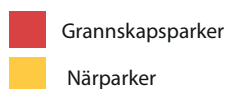
Parker i serviceorter

Dingtuna

- 1 Grönyta vid Turebergsvägen/Stationsvägen
- 2 Tingsta lekplats
- 3 Aktivitetsyta Dingtuna
- 4 Östjädra lekplats
- 5 Grönyta vid Tingsslagsgatan/Lagmansvägen

Tillberga

- 1 Lekberga lekplats
- 2 Lokförargatan/Kvistbergavägen
”Hubbohörnan”
- 3 Elvägen/Sörbyvägen
- 4 Bösebergsparken

Tillberga

Irsta

Inledning

Varför en handlingsplan för Västerås parker?

Handlingsplanen för Västerås parker ska vara ett hjälpmedel vid planering för att höja kvaliteten på stadens parker. I parkplanen ingår en inventering som beskriver nuläget för stadens parker samt ett förslag för utvecklingsinriktning.

Syfte

Syftet är att ta fram en handlingsplan som ska utgöra underlag för att höja kvaliteten i Västerås parker.

Mål

Målet är att handlingsplanen ska:

- Ge en övergripande bild av Västerås parker gällande parktillgång och kvalitet.
- Utgöra underlag för vidare planering och investeringar (upprustningar, kompletteringar och nyanläggningar)
- Utgöra vägledning för politiska beslut.

Parker som behandlas i parkplanen

Handlingsplanen behandlar offentliga parker som Västerås stad äger och som förvaltas av Teknik- och fastighetsförvaltningen. I handlingsplanen definieras parker som anlagda gröna ytor som fungerar som vistelseyta eller anlagt promenadstråk. Handlingsplanen behandlar inte naturmarksområden (i större parker kan dock naturmarksområden finnas inom parkens yta) eller gröna impediment mellan bebyggelse och vägar, gång- och cykelvägar etc. Handlingsplanen omfattar inte heller motionsspår, sportytor, förskolegårdar eller skolgårdar.

Geografiska avgränsningar

Geografiskt omfattar handlingsplanen Västerås tätort samt serviceorterna Dingtuna, Barkarö, Tillberga, Irsta. Att handlingsplanen inte behandlar övriga serviceorter beror på att Teknik- och fastighetsförvaltningen inte ansvarar för ytor i området eller att ytorna är naturmark och därmed inte ingår i den här handlingsplanen.

Giltighet

Handlingsplanen gäller tills dess att en ny plan finns upprättad och antagen. Ambitionen är att handlingsplanen ska uppdateras under varje ny mandatperiod.

Västerås gröstrukturplan

Som underlag för parktyper och avståndskriterier samt för bedömning av parkernas kvalitet har Västerås gröstrukturplan från 2004 använts. Grönstrukturplan från 2004 delar upp parker i olika parktyper: Centralpark (i handlingsplanen stadspark), grannskapspark och närpark. I planen anges det bland annat att det i Västerås tätort ska vara max 300 meter från bostad till närmsta grannskapspark och att alla grannskapsparker ska innehålla plats för natur, lek och bollspelytor. En uppdatering av den gällande gröstrukturplanen är under arbete.

Parkinventering

En inventering av Västerås parker har genomförts. Parkerna delades in i parktyper efter storlek och läge. Även parkernas upplevelsevärden bedömdes.

Fortsatt arbete

Handlingsplanen för parker ger en övergripande bild

av Västerås parker gällande parktillgång, parktyper och upplevelsevärden. Handlingsplanen beskriver också en övergripande utvecklingsinriktning. En fortsättning och fördjupning av handlingsplanen bör vara att ta fram planer för mindre delar av staden där mer detaljerade förslag för utveckling av parktillgång och tillgång på upplevelsevärden kan göras.

Parkernas värde i staden

Gröna områden ökar människors livskvalité och hälsa, ökar stadens attraktivitet och skapar tydlighet och struktur i staden. Gröna områden har också positiv klimatpåverkan. De positiva effekterna av gröna områden i staden ökar med ytornas storlek men även små ytor ger positiv inverkan på hälsa, rekreation och klimat.

Sociala värden i parker

Våra parker fungerar tillsammans med torgen som offentliga vardagsrum och viktiga mötesplatser i staden. Parkerna ska vara användbara för att alla stadens invånare. Där ska det finnas plats och möjlighet för rekreativa aktiviteter, träffas och umgås samt uppleva estetiska värden.

Folkhälsa

Forskning visar att möjligheten att vistas i gröna miljöer har stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande. De positiva effekterna av att vistas i parker ligger inte bara i möjlighet till fysisk aktivitet, utan upplevelsen av gröna miljöer har en

förebyggande, återhämtande och rehabiliterande effekt. Gröna miljöer har också visat sig ha positiv inverkan på barns inlärning och motoriska utveckling. För personer med nedsatt rörlighet som har svårt att ta sig ut ur sin bostad är stadens grönområden extra

Foto: Pia Norlander

viktiga. Att från sitt fönster eller balkong kunna se grönska är då av stor betydelse.

Ekologiska värden i parker

Parker kan ha en positiv inverkan på den biologiska mångfalden. Stora gamla solbelysta träd parker i parkerna utgör skydd för insekter, fåglar, mossor och lavar. Blommande parkväxter lockar också till sig bin och andra insekter.

Ekonomiska värden i parker

De ekonomiska värdena i parker kan definieras som de investeringar och skötselinsatser som görs i parker och hur dessa står sig över tid. Ofta bidrar bristande skötselmedel till att de investerade värdena i parkerna förfaller och får en kort livslängd. Därmed förkortas tiden tills en nyinvestering blir nödvändig. Genom förtätning av staden och därmed det ökade antalet personer som ska dela på stadens parker slits parker fortare och de nödvändiga underhåll- och skötselinsatser blir mer omfattande.

På en mer övergripande nivå kan de ekosystemtjänster som parker och gröna områden bidrar med vara ett sätt att värdera parker. Ekosystemtjänster beskriver den nytta ekosystemen bidrar till för människor. Enligt Naturvårdsverket definieras ekosystemtjänster som: "Ekosystemtjänster är de produkter och tjänster från naturens ekosystem som bidrar till vårt välbefinnande". Exempel på tydliga och konkreta ekosystemtjänster är bland annat att gröna ytor kan ta hand dagvatten, ger skugga och har positiv inverkan på stadsklimatet.

Kulturhistoriska värden i parker

Parker återspeglar sin tids tankar kring gestaltning, rekreation, hälsa och stadsplanering. En variation av parkstilar från olika tidsepoker ger staden identitet och historisk förankring. Kulturhistoriska värden i park och naturmark kan också definieras genom historisk kontinuitet och traditioner, där en plats visar historiska rester och spår från tidigare markanvändning. Även nuvarande användning av en plats utgör ofta ett viktigt kulturellt värde genom traditioner som majbrador, högtidsfirande, pulkaåkning, studentfirande etc. Värdena kan också vara kopplade till en symbol, konstverk, person eller en händelse.

När byggdes Västerås parker?

Precis som övriga delar av staden visar Västerås parker och grönområden spår från olika tider, byggnadsstilar och planeringsideal.

De äldsta och mest centrala delarna av Västerås utgörs av citydelen som kantas av villakransen (Blåsbo, Lustigkulla och Vasastan) med blandad bebyggelse från olika tidsepoker. I innerstaden finns stadens äldsta och kanske mest välbekanta parker där många av parkerna anlades till dagens form under senare delen av 1800-talet och tidigt 1900-tal.

Under 1950- och 60-talet började Västerås expandera kraftigt. Under den här tiden byggdes hyreshusområden med inslag av villor och radhus utanför villakransen (t.ex. Skallberget, Malmaberg, Klockartorpet och Gideonsberg). Under senare delen av 1960- och 70-talen tillkom storskaliga bostadsområden i stadens utkant som byggdes på plan åkermark. (Exempel på bostadsområden är Skälby, Bäckby, Råby, Vallby, Rönnby, Branthovda och Bjurhovda).

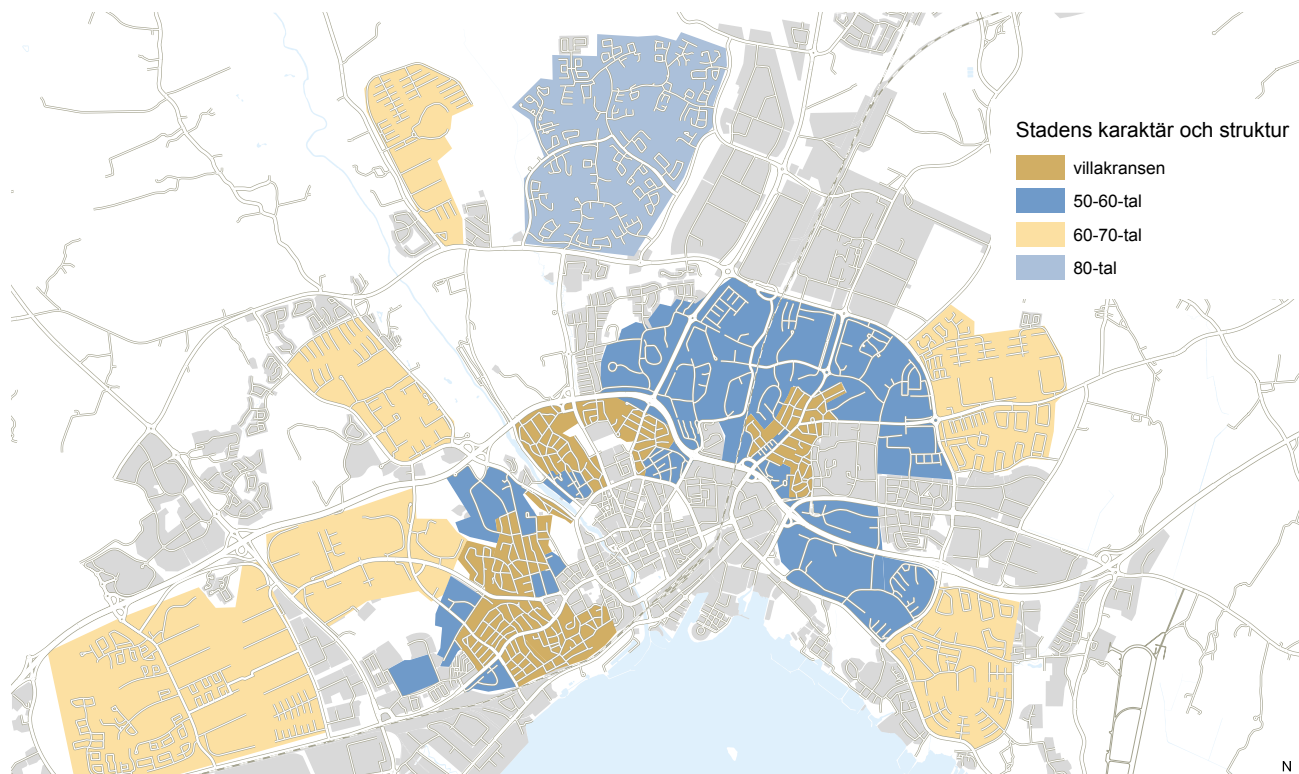
En stor del av Västerås parker utanför innerstaden är anlagda under 1950- och 60-talet. Rådande planeringsideal under den här tiden var en tydlig indelning staden i enklaver, grannskapsenheter, som skulle innehålla all den service och funktioner som behövdes. Man planerade för att kunna röra sig mellan olika vardagsaktiviteter till fots och på cykel alla tider på dygnet och utan att utsättas för störningar från trafik eller störande verksamheter. Parkerna under den här perioden anlades som grönytor för lek och rörelse och anlades ofta i anslutning till skogsmark där det fanns tillgängligt. Parkerna var lättillgängliga med direkt koppling från bostadsgårdar och villatomter.

Mot slutet av 1960-talet började bygga på lättbyggd åkerkamark utanför staden där skogsmark inte fanns att ta tillvara i samma utsträckning.

De största sparade naturmarksområdena utgörs av stadsdelsskogarna som idag utgörs av: Råbyskogen, Vedboskogen, Mälarparken, Bäckbyskogen, Malmabergsskogen, Hamreskogen, Rocklundaskogen, Rönnbyskogen och Pettersbergsskogen.

Mot slutet av 70-talet och början 80-talet svängde planeringsidealen som en reaktion mot 60- och 70-talets storskaliga områden och man började bygga

tätt, varierat och relativt lågt. I Västerås är Önsta-Gryta är ett tydligt exempel. Den gröna planeringen inom Önsta-Gryta är dock snarlik den tidigare planeringen men i mindre skala.

Karaktärsområden i Västerås (Karta: SBF)

Parktyper i Västerås

Grönstrukturplanen från 2004 delar in Västerås parker i stadsparker (grönstrukturplanen använder begreppet centralpark), grannskapsparker och närparker.

Vissa gröna områden som skulle kunna kategoriseras en park tas inte med i handlingsplanen eftersom de inte används som parker på grund av sitt läge i staden. Detta gäller främst bullerstörda gröna ytor i anslutning till vägar/gator.

Stadsparker

I grönstrukturplanen kallas stadsparkerna för centralparker

Storlek: Ingen storleksangivelse

Definition: Park som har betydelse för stadens alla invånare och även som turistobjekt. Stadsparkerna fungerar som grannskapsparker och närparker för boende i närområdet.

Grannskapspark

Storlek: I grönstrukturplanen från 2004 anges att grannskapsparkerna bör vara minst 3 hektar.

Definition: Parken fungerar som en samlingspunkt för stadsdelen eller delar av stadsdelen. Parken ska vara en mångfunktionell park nära den egna bostaden och innehålla flera olika karaktärer som kan tillgodose flera grupperns behov. I parken ska finnas såväl anlagda parkytor som naturmark, samt lek- och bollytor. Parken bör vara så stor att flera aktiviteter kan pågå samtidigt utan att störa varandra. I grönstrukturplanen från 2004 anges att en grannskapspark bör fungera för 1000-3000 boende i närområdet.

Riktvärde för avstånd: Max 300 meter från bostad

Närparker

Storlek: ca 0,3 – 2 hektar.

Definition: Liten offentlig grönyta som kan ha varierande innehåll och utformning, ofta kopplat till lek eller samvaro. Närparkerna kan vara en viktig grön mötesplats i stadsmiljön, men också utgöras av gröna stråk eller större gräsytor.

Riktvärde för avstånd: Parkerna bör finnas tillgängliga i närmiljön för att till exempel barn ska kunna ta sig själva till parkerna.

Rekreativstråk

Stadens viktigaste centrala rekreativstråk utgörs av stråken längs Svartån och Mälaren. Stråken behandlas inte som sammanhängande parker i handlingsplanen men bör vid planering och investeringar ses som sammanhängande stråk.

Foto: Pia Norlander

Parkkaraktärer

För att bedöma vilka kvaliteter och upplevelsevärden som finns i Västerås parker har en metod utvecklad av Patrik Grahn, Gunnar Sorte och Ann-Margreth Berggren-Bärring genom forskning vid SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) använts. Metoden används också i grönstrukturplanen. Teorin bygger på åtta parkkaraktärer som parkbesökare generellt anses uppskatta. Metoden är bland annat utvecklad genom studier i Västerås, Uppsala och Lund i dialog med invånare och fokusgrupper.

Parkkaraktärerna är kopplade till olika upplevelsevärden som beskriver den rumsliga uppfattningen av parken eller mer konkreta värden, som om parken innehåller en stor variation i växtlighet, djurliv, om det finns plats för lek och aktivitet eller prydnadsvärden. Vissa av karaktärerna beskriver folkliv och möjligheten till sociala upplevelser tillsammans med andra. Flera av karaktärerna kan finnas i både anlagda parker och naturmark.

I arbetet med handlingsplanen för parker har två inventeringskriterier lagts till: lekutrustning och blomsterprakt (rabatter med perennplanter och blommande buskar).

Vild

Är oftast kopplat till naturmiljöer. Stigar och vegetation ser ut att ha uppkommit och formats på egen hand. Det bör finnas lugna avskilda platser och en stor variation i växt- och djurliv.

Artrik

En miljö med många olika djur och växtarter. Stor mångfald av olika livsformer, färger, former, storlekar osv. En miljö att upptäcka, studera och fascineras över. Karaktären återfinns främst i naturpräglade miljöer, men även i anlagda parker vid t.ex. dammar, bäckar, sjöar eller botaniska trädgårdar.

Rymd

Området bör kännas stort och fritt och bör ha tydliga gränser mot omgivande områden.

Viste

En plats som stimulerar barns lek och möjlighet att påverka sin omgivning. En typisk miljö innehåller klätterträd, buskar, större stenar och saker att upptäcka och leka med. Inslag av djur och vatten är positiva.

Rofylld

Ett område som är lugnt, tyst och tryggt. Det bör vara rymligt och ge ett städat intryck utan skräp eller störande aktiviteter.

Samvaro

Karaktäriseras av folkliv och möten. Hit går man för att slappna av, umgås och möta människor. Inslag kan vara serveringar, scener och prydnadsplanter, och kan finnas på torg, kajer och som delar av parker.

Allmänning

En tålig miljö med öppna ytor för lek och rörelse. Den ska kunna utnyttjas till idrott, fester och andra evenemang. En öppen gräsmatta är ett viktigt inslag.

Kultur/Historia

Karaktären kan finnas både i naturmiljöer och anlagda parker. Den kan bestå av blomsterplanter, fontäner, skulpturer eller andra detaljer som visar på ett kulturellt sammanhang. Karaktären kan även utgöra lämningar från tidigare samhällsbyggande eller andra inslag som visar hur man tidigare nyttjat området.

Vild

Viste

Allmänning

Artrik

Samvaro

Kultur/historia - Vattenlek av Carl Vilhelm Elmberg 1919

Rymd

Rofylld

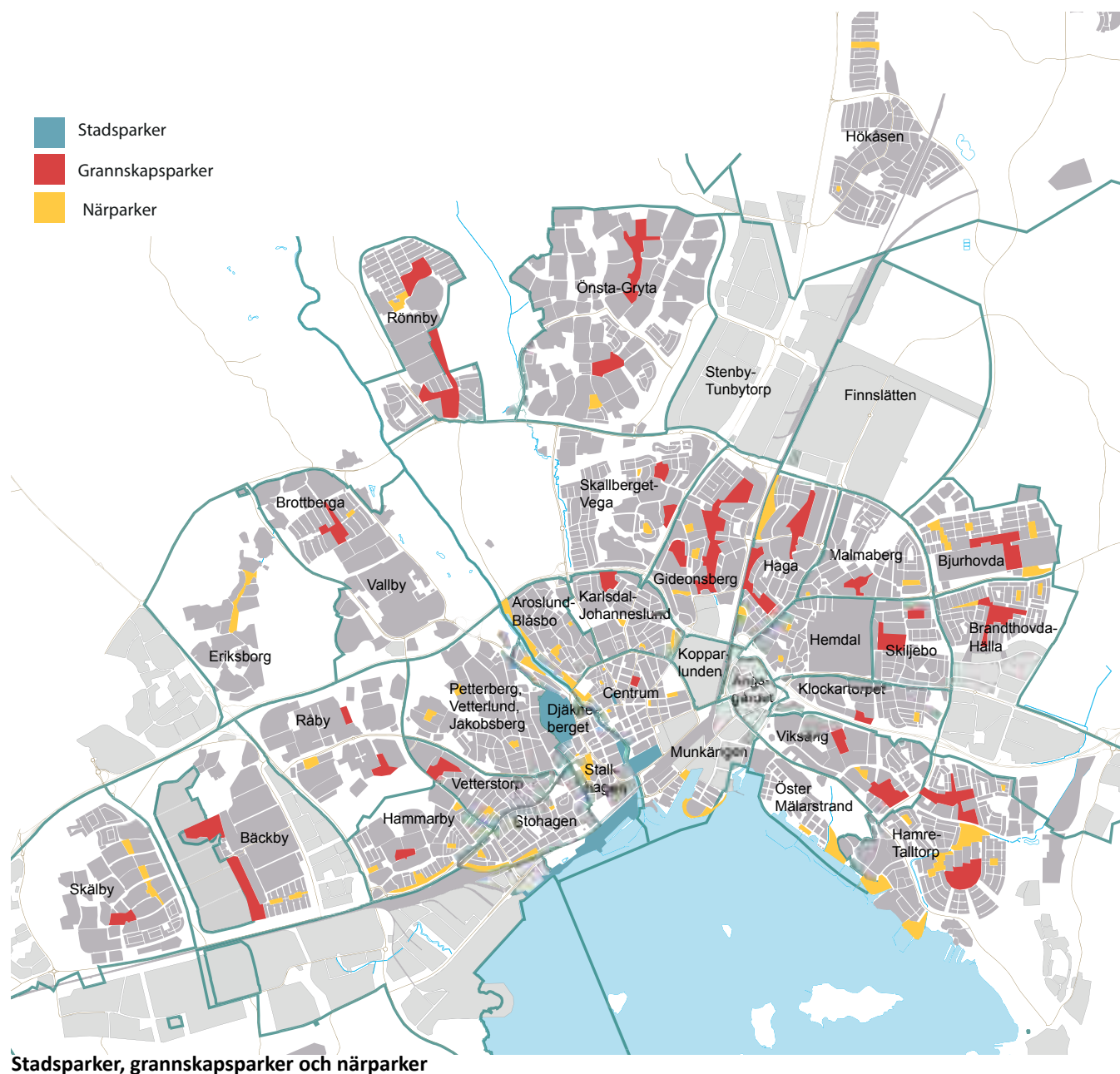
Indelning av Västerås parker

Västerås parker kan delas in i stadsparker, grannskapsparker och närparker, beroende på storlek, placering och användning.

Förutom de anlagda parkytorna har både tätorten och serviceorterna tillgång till naturmark och skogsområden. Fördelningen och tillgången av parker och naturmark skiljer sig åt i olika delar i Västerås. De östra delarna har generellt större tillgång till större parker men mindre tillgång till naturmarksområden. Förhållandet är det omvända i västra och norra delarna. De centrala delarna har sämre tillgång till både större parker och naturområden, undantaget Djäkneberget och Lögarängen.

Viktiga stråk

Stadens viktigaste centrala promenadstråk utgörs av stråken längs Svartån och längs Mälaren från Lögarängen mot Björnön.

Stadsdelsskogar och övrig naturmark

I Västerås finns skogsområden i stadsdelarna som är en stor tillgång för närrekreation. Bland dessa finns våra stora stadsdelskogar men även andra större skogsområden.

Även mindre naturmarksområden kan ha stor betydelse för närrekreation och lek. Kvaliteten och tillgängligheten till skogsområdena varierar dock och en handlingsplan för naturmarksområdena bör tas fram för att komplettera handlingsplanen för parker.

Stadsdelsskogar

Stadsdelsskogarna utgörs av stora skogsområden i stadsdelarna. Västerås har nio stadsdelsskogar; Råbyskogen, Vedboskogen, Mälarparken, Bäckbyskogen, Malmbergsskogen, Hamreskogen, Rocklundaskogen, Rönnbyskogen och Pettersbergsskogen. Stadsdelskogarna utgör en unik rekreativ tillgång för Västerås.

Gröna stråk och gröna impedimentytor

Utöver parker och naturmark finns gröna ytor längs vägar eller gång- och cykelvägar. Dessa områden fyller oftast ingen funktion som vistelseytor men kan ha betydelse för stadsbilden, hur vi upplever och orienterar oss staden.

Stadsdelsskogar och naturmark

Tillgänglighet till Västerås parker

Parkernas placering i staden, gatustruktur, trafikmängder och topografi mm. påverkar tillgängligheten till parkerna.

Tillgänglighet till stadens parker innefattar både mental och fysisk tillgänglighet. Betydande faktorer för den mentala tillgängligheten är att parkerna är placerade och planerade så att de upplevs offentliga och att man känner att man har rätt att vistas där. Andra viktiga faktorer är att parkerna är tydliga i sin struktur och lätta att överblicka eller orientera sig i.

Den fysiska tillgängligheten innebär hur nåbara parkerna är och hur framkomliga ytorna är inom parken. Tillgängligheten påverkas av barriärer som till exempel järnväg, vägar, vattendrag, topografiska förhållanden och privat mark. Barriärerna utgör ett fysiskt hinder men gör också att den mentala upplevda tillgängligheten mellan delar i staden minskar.

Användning av parker

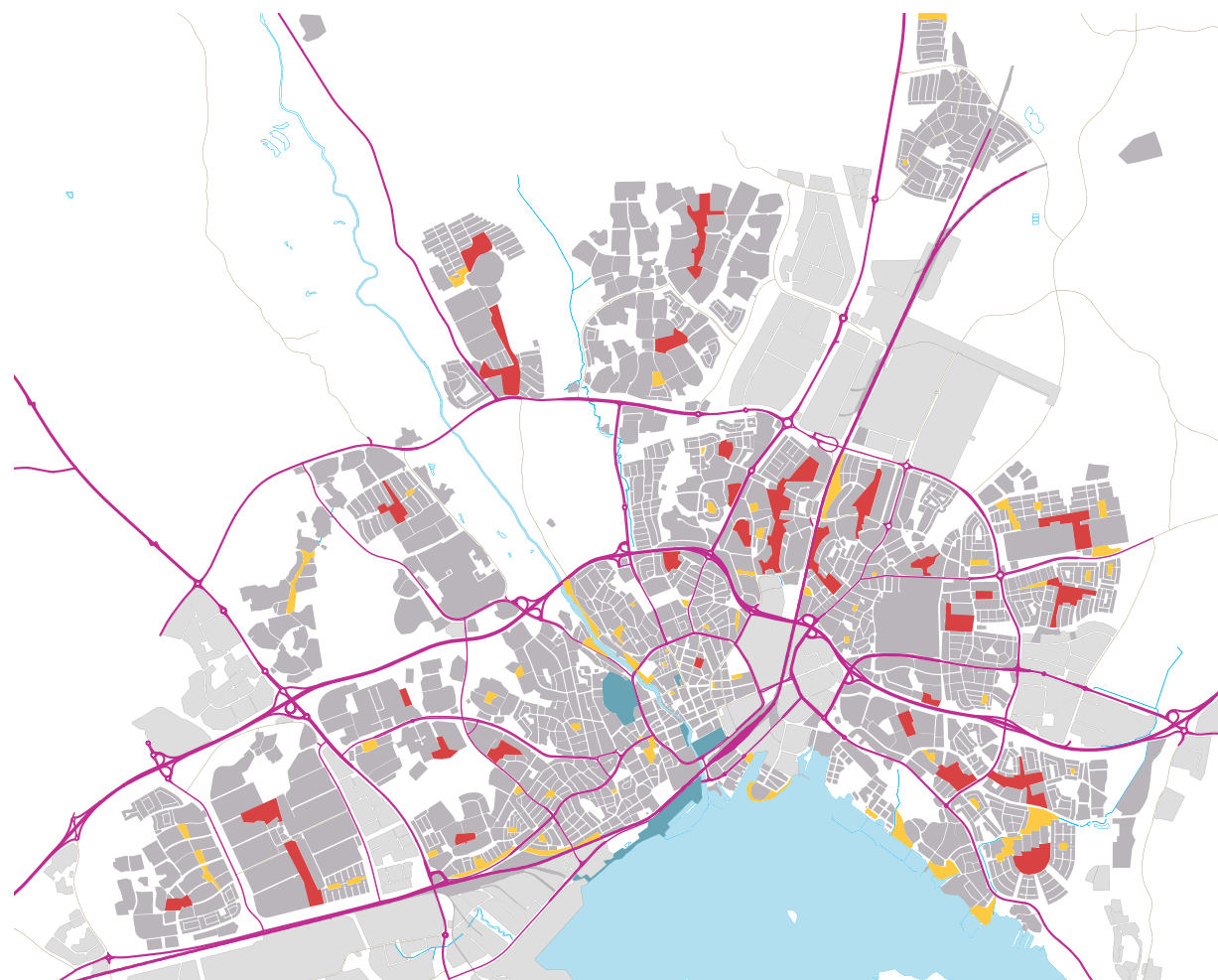
När det gäller tillgänglighet och nåbarhet till olika typer av parker påverkas detta också av när och hur man använder parkerna. Här finns det en skillnad mellan en vardaglig användning och användning kopplat till fritid och helger.

På helger gör man oftare utflykter till större parker och naturområden, medan den vardagliga användningen av parker kan bestå av cykelturen till jobbet, ett besök i en lekplats eller lunch i parken. När det gäller de vardagliga parkbesöken är 300m ett mått som ofta används för att beskriva hur långt man är villig att ta sig.

Tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning

Funktionsnedsättningar kan vara rörelsenedsättning, hörsel- och synnedsättning eller olika typer av kognitiv nedsättning. Olika typer av funktionsnedsättning

kräver olika typer av lösningar som kan handla om t.ex. framkomlighet, tydlighet och orientbarhet. För många äldre och för personer med rörelsenedsättningar blir den bostadsnära parken och den indirekta upplevelsen av grönska extra viktig.

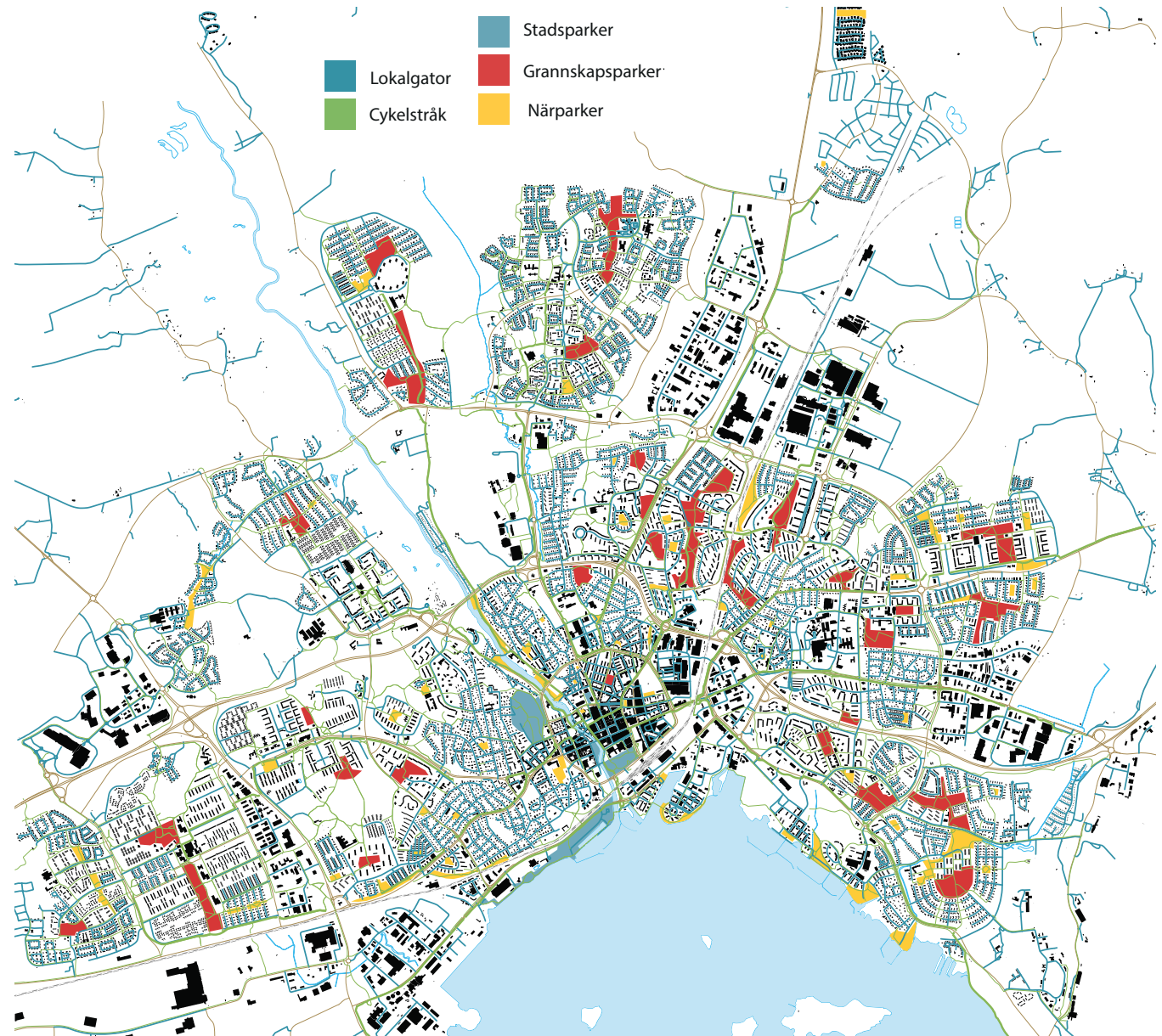
Gator, vägar och järnväg och vattendrag delar upp staden och utgör ofta fysiska eller upplevda barriärer för gång och cykeltrafikanter

Parkernas placering i Västerås

Västerås parker ligger ofta inbäddade mellan bostadskvarter som parkstråk eller sammanhållna parker, ofta med direkt koppling till parkerna från bostadsgårdar och villatomter. Genom parkerna går gång- och cykelstråk som ofta är separerade från biltrafiken med gångtunnlar. Parkerna ligger sällan längs med gator, förutom i innerstaden.

Parkernas placering i stadsdelarna gör att parkerna ofta är säkra att passera ur trafiksynpunkt och att lekplatser och idrottsytor ofta ligger i skyddade lägen. Parkernas placering, trafiksepareringen och den diffusa gränsen till privata/halvprivata bostadsgårdar gör dock att den upplevda offentligheten i många parker är otydlig. När det gäller den upplevda graden av offentlighet i parkerna påverkas detta av parkernas placering, storlek och form. I större sammanhållna parker ökar generellt graden av upplevd offentlighet. Parker placerade i mer privata lägen behöver vara större för att upplevas som helt offentliga.

Att parkerna är separerade från övrig gatustruktur gör att antalet entréer till parkerna ofta är få, detta är speciellt tydligt i parkstråken. Separeringen kan också göra att parker upplevs som otrygga kvällstid.

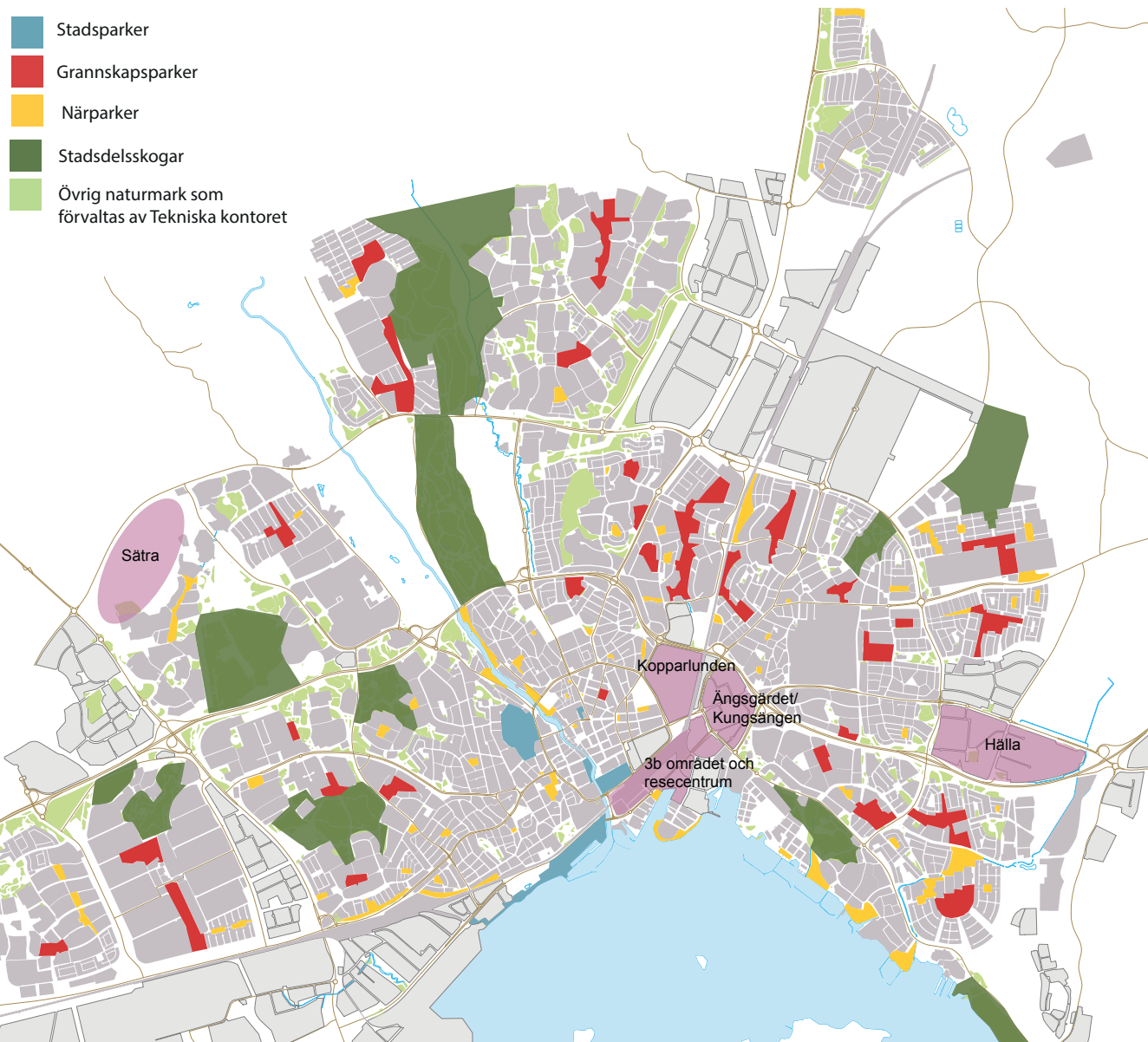

Parkernas läge i förhållande till byggnader, lokalgator och cykelstråk

Parktillgång i planerade nya bostadsområden

I många av de större områden som idag planeras och utreds för nya bostäder utgörs idag av områden där tillgången på befintliga gröna områden är mycket liten och där närheten till park och naturområden i angränsade delar av staden är begränsad.

För att tillgodose närrecreation och parktillgång i de nya stadsdelarna måste planering för offentliga platser, parker, lekplatser och gröna ytor med plats för lek och aktivitet tas med tidigt i planeringen.

Planerade nya bostadsområden och befintliga parker och naturmark

Upplevelsevärden i Västerås parker

För att bedöma vilka kvaliteter och upplevelsevärden som finns i Västerås parker har en metod utvecklad genom forskning vid SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) använts. Metoden används också i grönstrukturplanen.

Metoden bygger på ett antal parkkaraktärer som generellt anses uppskattas av parkbesökare. Metoden är utvecklad genom studier i Västerås, Uppsala och Lund genom enkätundersökningar och i dialog med fokusgrupper.

Parkkaraktärerna är kopplade till olika upplevelsevärden som beskriver den rumsliga uppfattningen av parken, eller mer konkreta värden som om parken innehåller en stor variation i växtlighet djurliv, plats för lek och aktivitet och prydnadsvärden. Vissa karaktärer beskriver folkliv och möjligheten till sociala upplevelser tillsammans med andra. Parkkaraktärerna beskrivs mer ingående på sidan 14. Parkkaraktär-metoden används i handlingsplanen som ett inventeringsverktyg för att få en översiktlig bild av

vilka upplevelsevärden som finns i Västerås parker.

Antalet förekommande karaktärer i en park ska ses som förutsättningar för olika upplevelser i parkerna. Vilka värden man sedan uppskattar är individuellt och i helhetsupplevelsen av parkerna samverkar de olika karaktärerna. Helhetsuppfattningen av en park kan också vara kvalitetsmässigt bristfällig trots ett högt antal förekommande karaktärer eftersom karaktärerna inte beskriver till exempel parkernas, läge, tillgänglighet, gestaltning, skötsel och trygghet. Vissa karaktärer kan också stå i konflikt med varandra, till exempel karaktärer som ger mer folkliv kontra lugna områden.

Målet bör vara att skapa en variation och mångfald i våra parker både i storlek, upplevelsevärden och gestaltning. I Parker med många förekommande karaktärer som ändå upplevs som kvalitetsmässigt bristfälliga finns dock större förutsättningar för att utveckla och ta tillvara de befintliga kvaliteterna än i parker där det finns få befintliga karaktärer.

Djäkneberget inrymmer alla parkkaraktärer

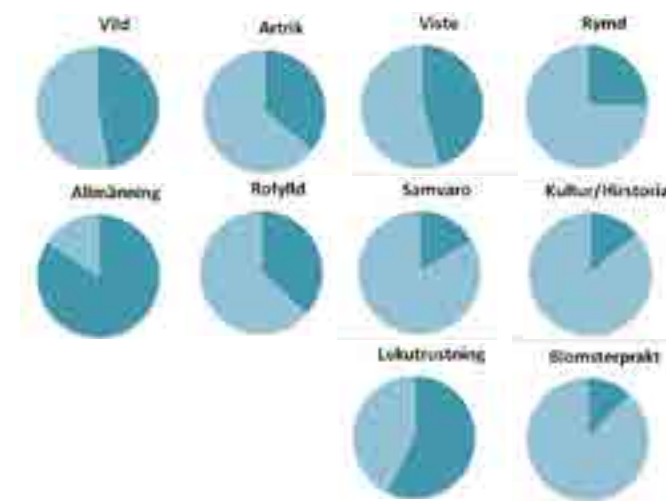
Jakobsbergsparken, liten närpark med flera upplevelsevärden

Parkkaraktärer sett till alla parker i Västerås

Sett till alla stadsparker, grannskapsparker och närparker är de oftast förekommande parkkaraktärerna kopplade till lek och aktivitet och upplevelser i naturmark (allmänning, lek, artrik och vild, viste). Övriga parkkaraktärer förekommer i mindre utsträckning i Västerås parker.

I innerstaden och stadsdelarna

Innerstaden är de dominerade karaktärerna inriktade på folkliv, samvaro och prydnadsvärden (samvaro, kultur/historia samt blomsterprakt). Utanför innerstaden är parkerna mer inriktade på lek och aktivitet (allmänning, lek, artrik och vild).

Parkkaraktärer - fördelning sett till alla parker

Stadsparker- parktillgång och upplevelsevärden

Djäkneberget

Foto: Pia Norlander

Parktillgång

Stadsparkerna är Västerås kanske mest kända parker och utgörs av Djäkneberget, Vasaparken, Stadsparken, Lögarängen och Botaniska trädgården. Dessa parker hör också till våra mest centrala parker och fungerar som mötesplatser och turistmål och ger plats för evenemang etc.

Parkerna skiljer sig kraftigt i storlek, från Botaniska trädgården (0,5 hektar) till Djäkneberget (12 hektar). Stadsparkerna fungerar även som närparker och grannskapsparker för boende i närområdet.

Djäkneberget

Foto: Pia Norlander

Stadsträdgården i Uppsala, 8,5 hektar
Folkparken i Norrköping, 20 hektar
Karljohan parken i Norrköping, 1,5 hektar
Pildamsparken i Malmö, 45 hektar
Stadsparken i Örebro, 8 hektar
Humlegården i Stockholm, 12 hektar
Stadsparken i Eskilstuna, 6 hektar
Botaniska trädgården i Uppsala, 10 hektar
Trädgårdsföreningen i Göteborg, 7,5 hektar

En storleksjämförelse av parker i städer av liknande storlek som Västerås samt några av Sveriges mest kända parker

Stadsparkernas storlek i hektar. För Lögarängen visas storleken för hela stråket samt Löga strands storlek inom parantes.

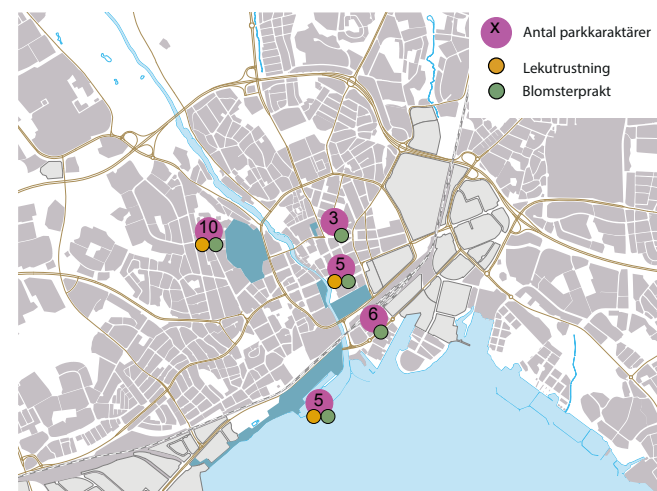
Upplevelsevärden

I stadsparkerna är de vanligast förekommande karaktärerna kopplade till folkliv, samvaro och prydnadsvärden (kultur/historia, samvaro, rofylld, allmänning, artrik). Parkerna fungerar också som naturliga mötesplatser i innerstaden och ger plats för evenemang etc.

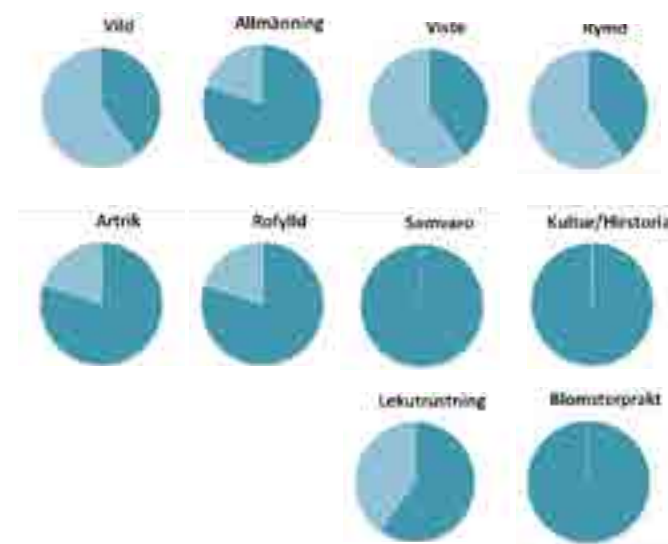
Utvecklingsinriktning stadsparker

Stadsparkerna ska fungera som mötesplatser och turistmål och parkerna har oftast en tydlig förankring bland invånare i Västerås. I första hand ska parkernas

identitet och de karaktärer som gör parkerna uppskattade bevaras. Detta utesluter givetvis inte att parkerna utvecklas och att tillägg görs för att förbättra parkerna. När det gäller parkernas innehåll och kvaliteter är Lögarängen i störst behov av utveckling.

Vasaparken, innerstaden

Parkkaraktärer i stadsparkerna

Grannskapsparker - parktillgång och upplevelsevärden

Östra Utmarken, Malmaberg

Parktillgång

Grannskapsparkerna ska fungera som mötesplatser och ge plats för lek, aktivitet och upplevelser i stadsdelarna. Det kan finnas flera grannskapsparker i samma stadsdel. Grönstrukturplanen från 2004 anger att grannskapsparkerna bör serva områden med 1000-3000 invånare. Enligt grönstrukturplanen bör storleken vara minst 3 hektar och parkerna bör nås inom 300 meter från bostaden.

Parkstorlek

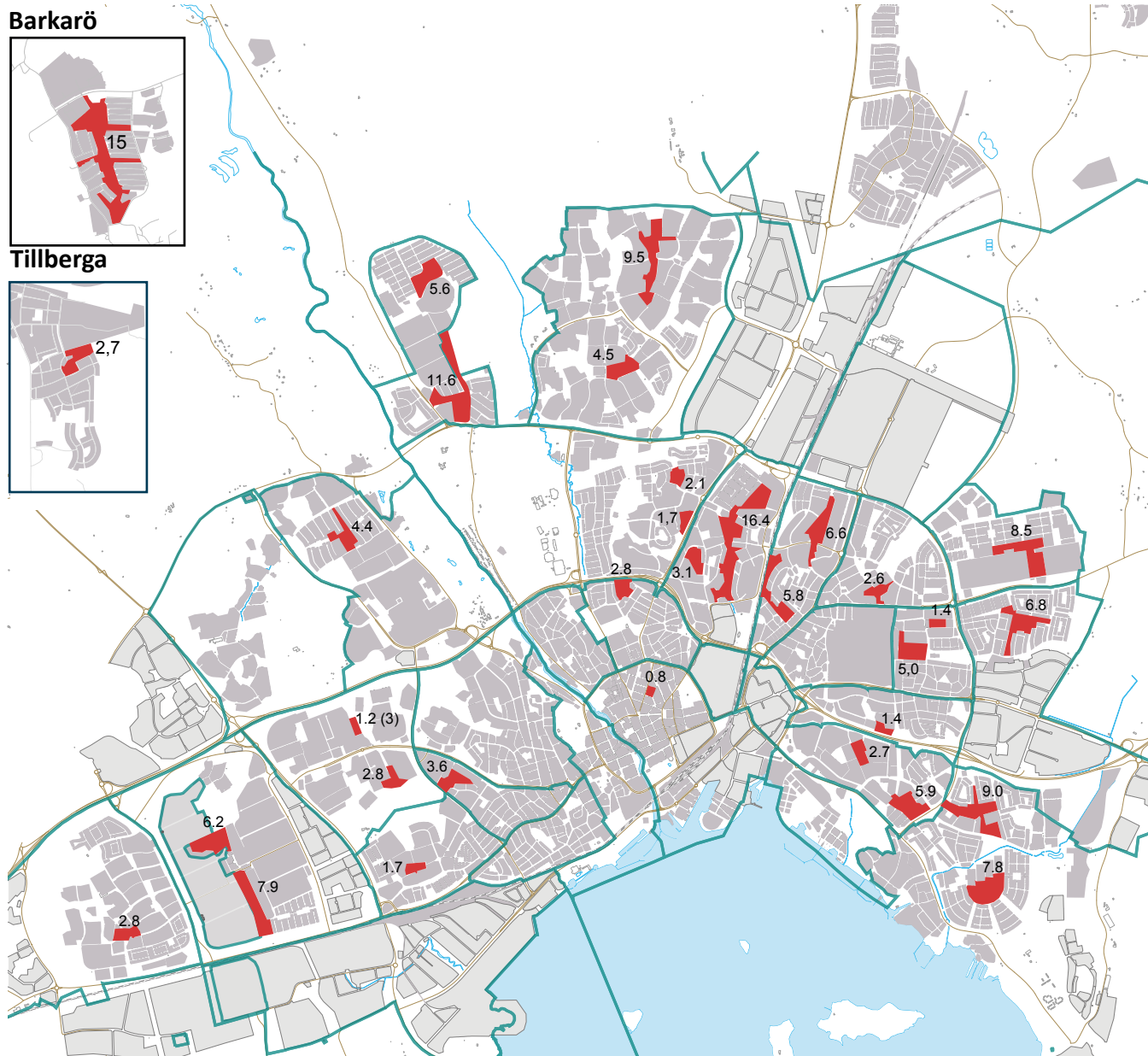
Storleken på de parker som kan betraktas som grannskapsparker varierar kraftigt, från cirka 1 till 16 hektar. De största grannskapsparkerna hittar man i de östra och norra delarna.

Enligt grönstrukturplanen från 2004 ska flera olika aktiviteter kunna pågå samtidigt i grannskapsparkerna utan att störa varandra. Den minsta storlek som en fungerande grannskapspark kan ha är knutet till parkens läge och utformning. Till exempel kan ett parkstråk upplevas som mindre ytmässigt än en lika stor yta i en park med mer sammanhållen yta.

De minsta parkerna som kan betraktas som grannskapsparker är Lugnet (Hammarby), Skogslyckan på (Skiljebo) samt Rudbecksparken (innerstaden). Dessa parker har också dålig koppling till andra större parker eller naturområden. Även Lövhagen på Råby och nedre Klockartorpet är små, men dessa parker har bättre tillgång till närliggande naturområden.

Hur ser våra grannskapsparker ut?

Många av våra grannskapsparker har liknande utseende och innehåll. Grannskapsparkerna är ofta placerade mellan bostadskvarter och de ligger ofta

Grannskapsparkernas storlek i hektar. Lövhagen på Råby visas med storlek på intilliggande skogsområde inom parantes.

intill skogsområden eller är tillräckligt stora för att rymma skogsområden inom parken. Skogsområdena är en stor tillgång i parkerna, men tillgängligheten och kopplingen till områdena är varierande. Många av våra största grannskapsparker utgörs av parkstråk med genomgående gång- och cykelvägar. I de flesta grannskapsparkerna finns lekplatser och plats för t.ex. bollspel på gräs- eller grusplaner. Runt lekplatserna är parkerna ofta mer småskaliga och rumsligt avgränsade. Många av parkerna innehåller också aktivitetsplaner.

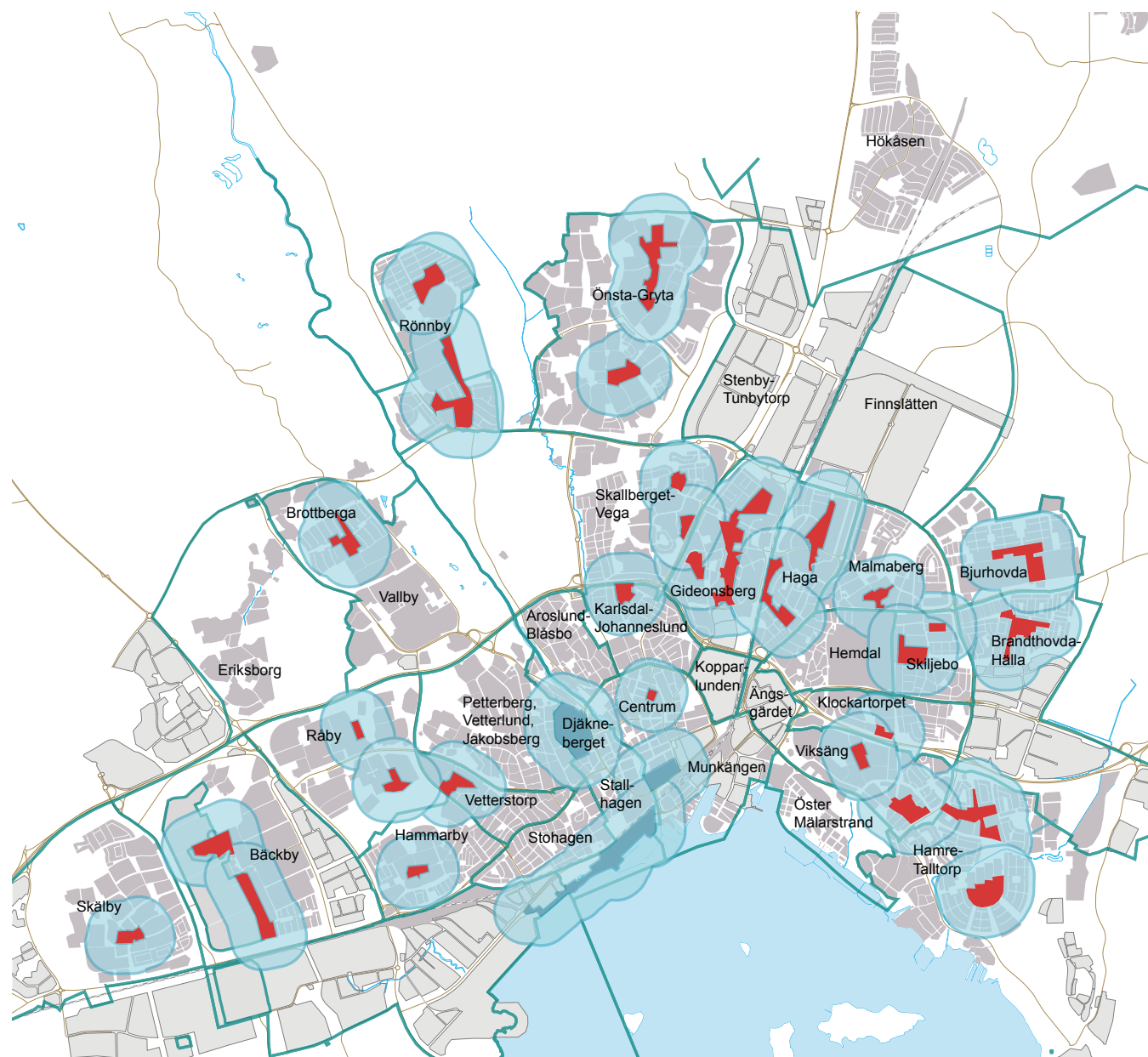
Tillgänglighet- avstånd till närmaste grannskapspark

I Västerås grönstrukturplan från 2004 beskrivs 300 meter som längsta avstånd man bör ha till närmaste grannskapspark. Vid bedömning av brist i tillgången på grannskapsparker bör det också vägas in vilka värden man har tillgång till inom 300 meter. Parktillgången bör också ses i förhållande till hur många personer som bor inom 300m från en grannskapspark. Kartan på sidan 30 redovisar detta kopplat till parkernas storlek. Kartan har tagits fram i arbetet med Västerås nya grönstrukturplan.

Områden som har längst till grannskapsparker är Blåsbo, innerstaden, Petterberg, Västermalm, Stallhagen-Stohagen, Hammarby, Vallby, Råby, Skälby, Eriksborg-Hagaberg, Vega

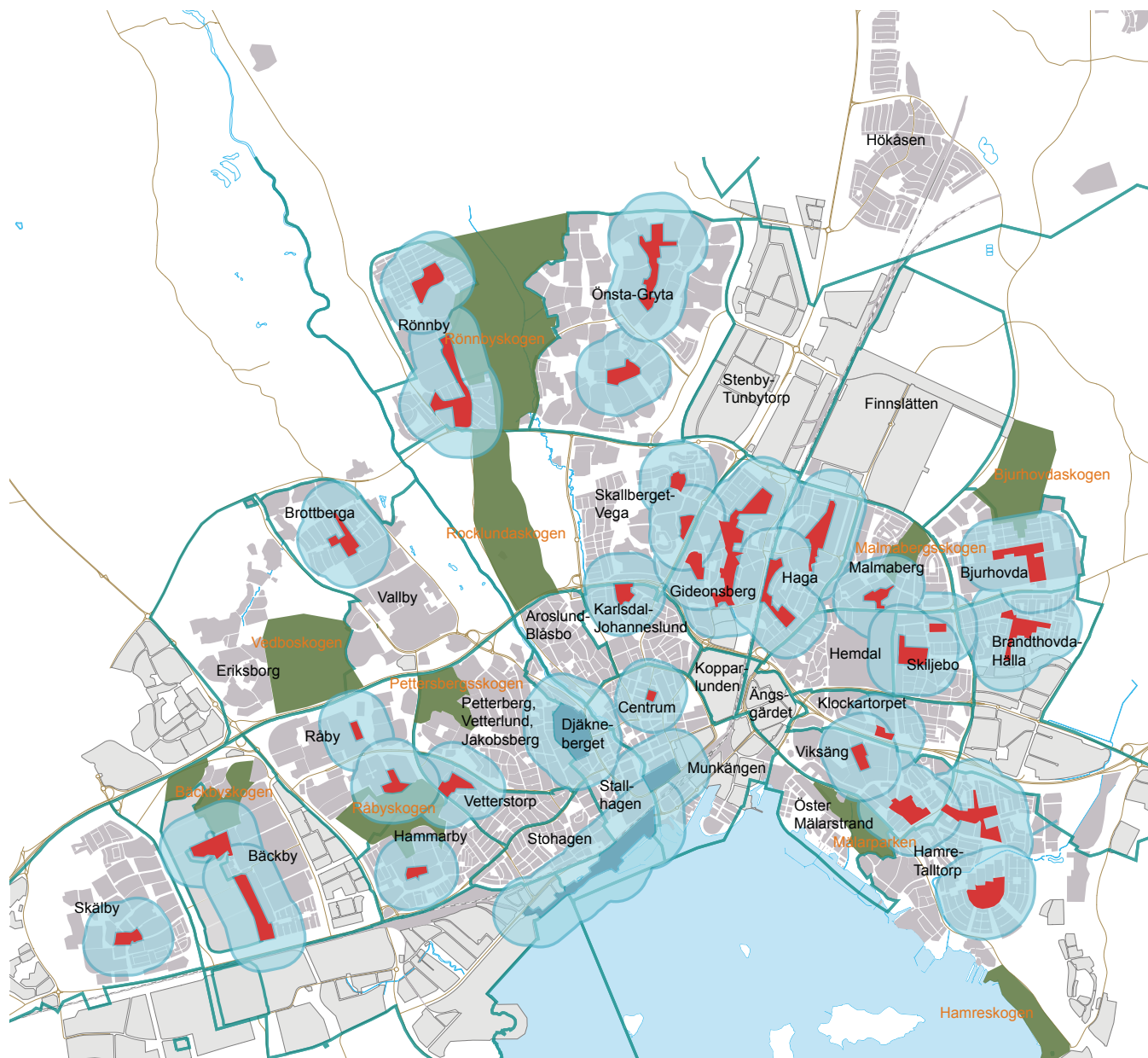
Tillgång till stadsdelsskogar

Stadsdelsskogarna utgör en unik rekreativ tillgång och närheten till dessa ger kvaliteter som till viss del kan väga upp en sämre tillgång till grannskapsparker. Skogsområdena kan dock inte ersätta alla värden som finns i en grannskapspark, då användningen av parker.

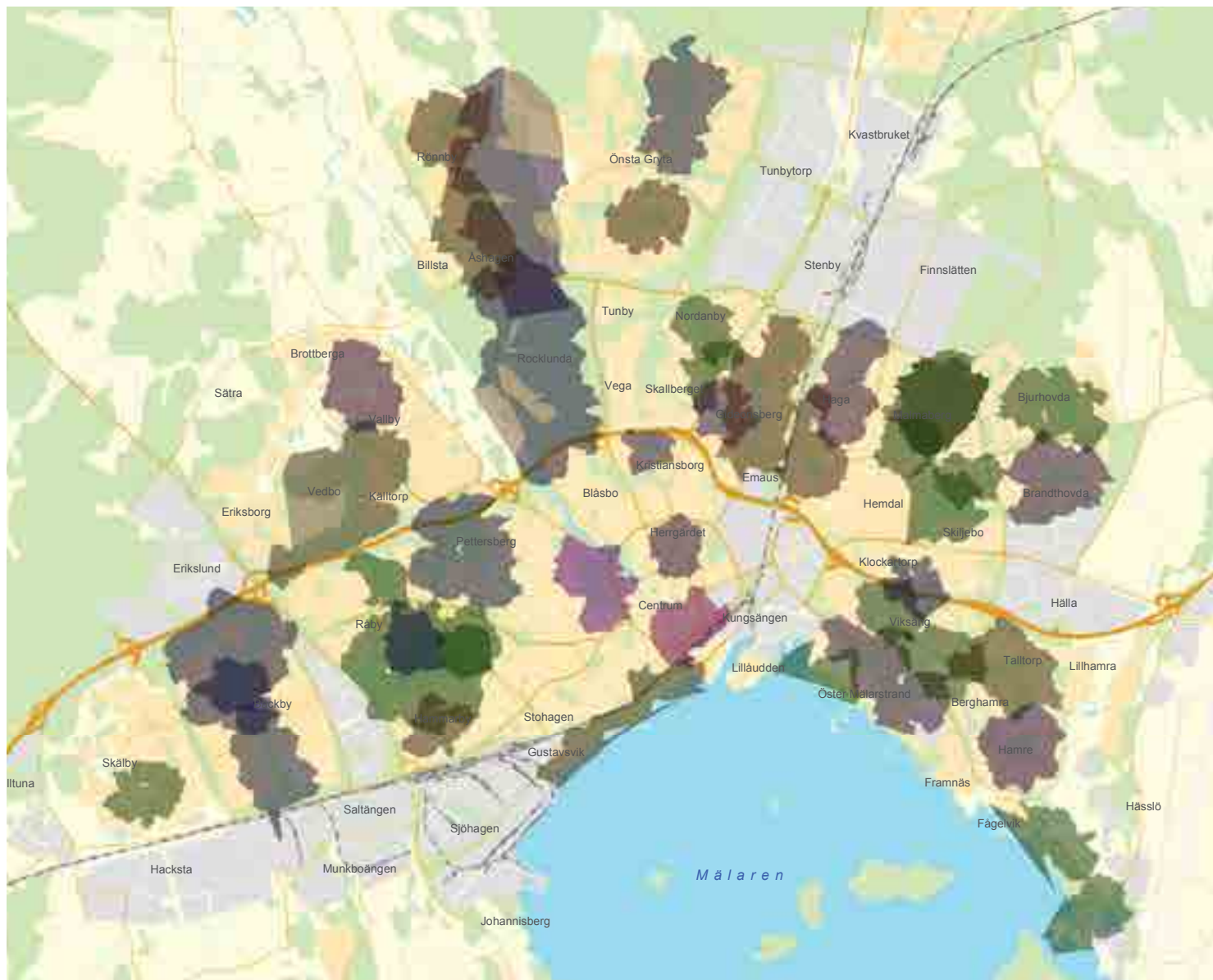

Områden som har tillgång till grannskapspark eller stora stadsparker inom 300 meter

och skogsområden ser olika ut. I naturmarken finns oftast inte samvaroytor och anlagda prydnadsvärderna eller tillräckligt stora gräsytor för lek och aktivitet. Stadsdelskogarna fungerar inte heller som sociala mötesplatser i samma utsträckning. När det gäller sociala mötesplatser kan närparker vara ett viktigt komplement till grannskapsparkerna.

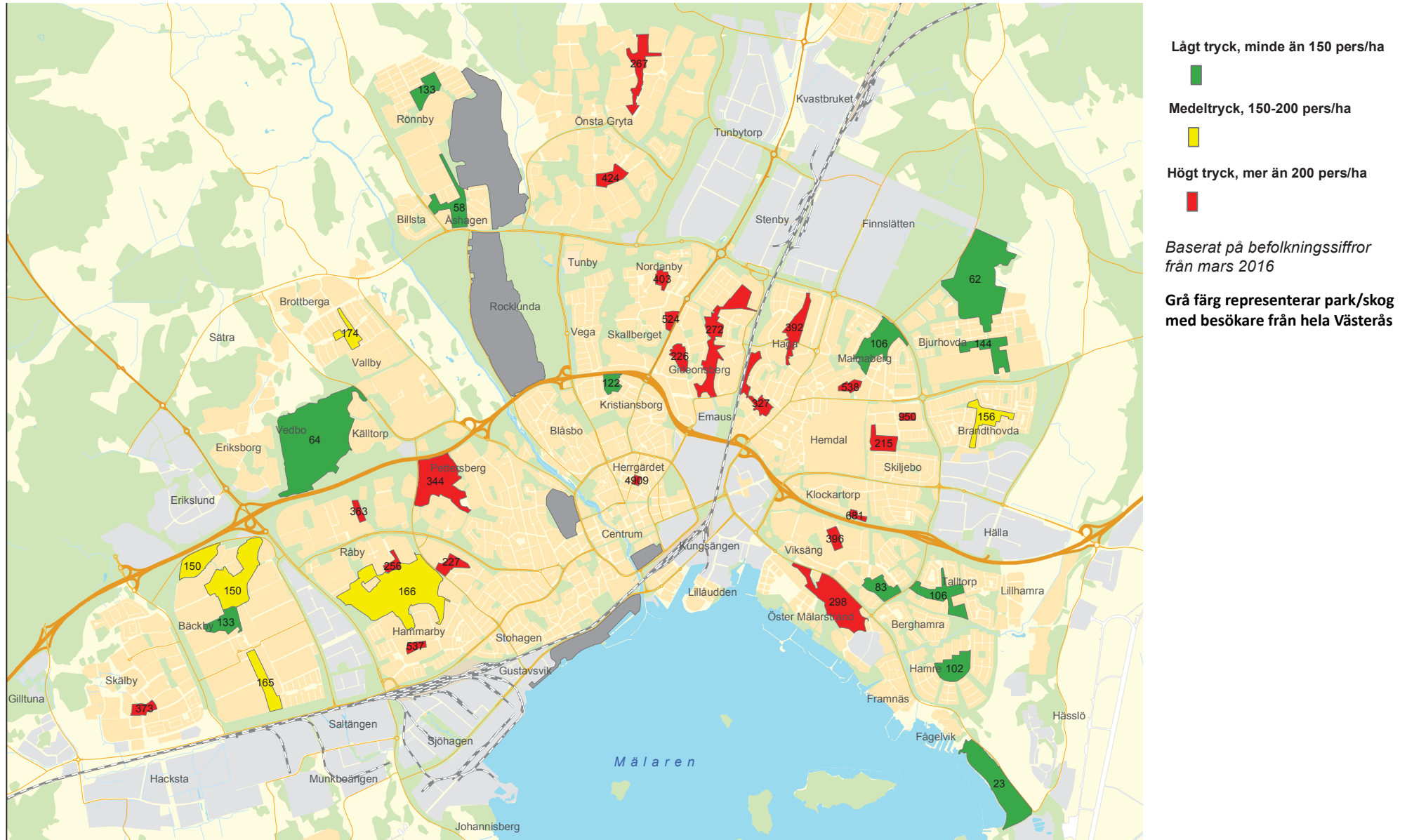

Områden som har tillgång till grannskapspark eller stora stadsparker inom 300 meter, samt stadsdelskogarnas läge

Områden som har tillgång till grannskapspark, stora stadsparker och stadsdelskogar inom 300m. Hänsyn har tagits till större barrärer som t.ex. järnvägen. Kartan är framtagen i arbetet med nya grönstrukturplanen.

Parktillgång - belastningstryck

Kartan visar antal boende inom 300m från en grannskapspark, Djäkneberget samt stadsdelsskogar. Färgerna visar besökstrycket som personer per hektar park/skog. Kartan är framtagen i arbetet med nya gröstrukturplanen och kan användas för att värdera grönytor samt att prioritera investeringar i parker.

Upplevelsevärden

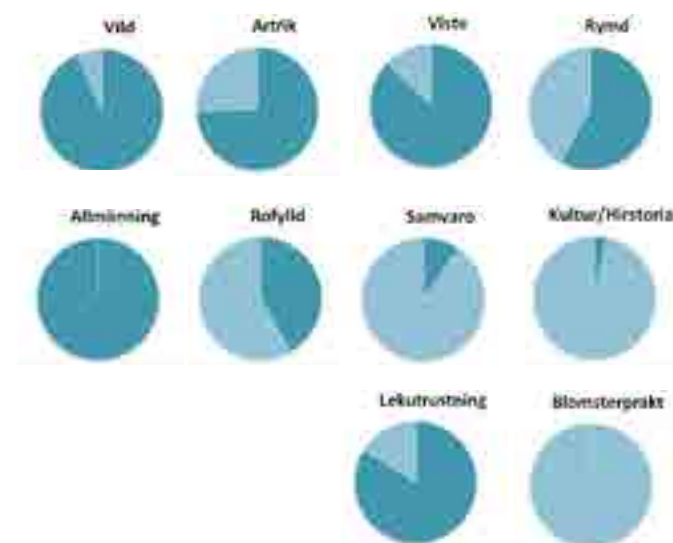
Enligt grönstrukturplanen från 2004 ska en grannskapspark innehålla anlagda parkytor, natur, lek och plats för bollspel och andra aktiviteter. Grönstrukturplanen sätter som kvalitetsmått att fyra av de åtta parkkaraktärerna bör finnas i en grannskapspark.

Grannskapsparkerna ligger ofta i anslutning till naturmarksområden, eller är tillräckligt stora för att rymma naturmark inom parken. Naturmark ger rekreativa värden till parkerna och många av de upplevelsevärden som finns i parkerna är knutna till naturmarken och färre kvaliteter/karaktärer kopplade till de anlagda parkytorna. Grannskapsparker som saknar naturmark innehåller generellt färre antal parkkaraktärer.

Förekommande värden

Västerås grannskapsparker innehåller främst upplevelsevärden som ger möjlighet till lek, aktivitet samt upplevelser i naturmarksområden. De vanligast förekommande parkkaraktärerna är vild, allmänning, lek, viste, artrik, rymd. Karaktärer som beskriver social samvaro och prydnadsvärden förekommer i liten utsträckning.

De vanligast förekommande karaktärerna är ytkrävande, vilket tyder på att många av grannskapsparkerna är tillräckligt stora för att rymma möjlighet till lek och aktivitet samt upplevelser som är förknippade med skogsområden. I grannskapsparkerna är ofta uppdelningen mellan naturmark och anlagda parkdelar tydlig, vilket kan göra att områdena kan uppfattas som separata parkdelar med begränsad koppling mellan varandra.

Parkkaraktärer sett till alla grannskapsparker

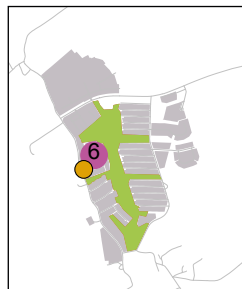

Ättebackarna, Brandthovda. Exempel på få parkkaraktärer/upplevelsevärden i anlagda parkytor och svag koppling till skogsområde

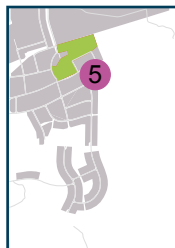

Hagaparken, Haga. Flytande gräns mellan naturmarksliknande ytor och "parkytor"

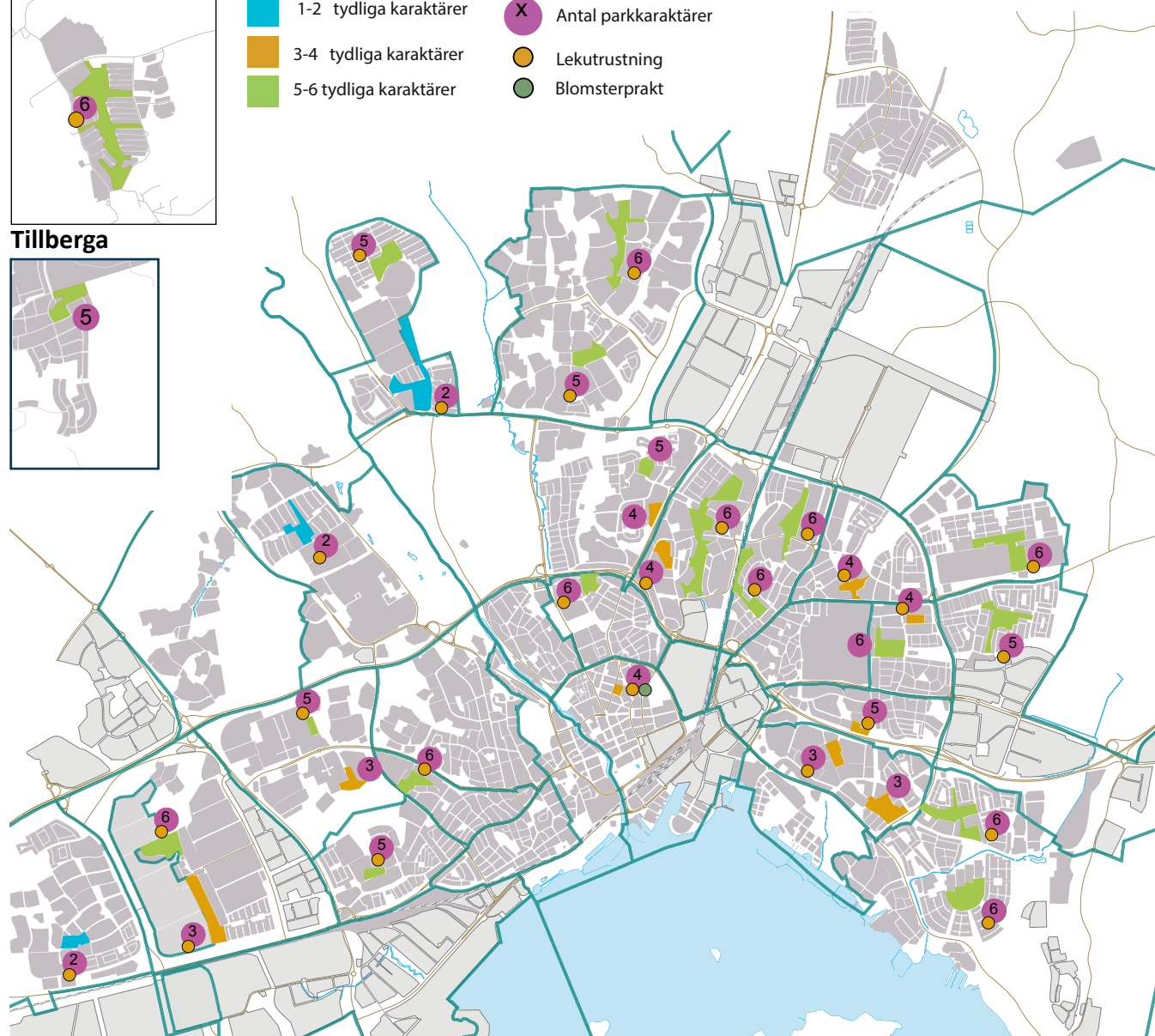
Barkarö

Tillberga

- 1-2 tydliga karaktärer
- 3-4 tydliga karaktärer
- 5-6 tydliga karaktärer
- X Antal parkkaraktärer
- Lekutrustning
- Blomsterprakt

Antal parkkaraktärer i grannskapsparkar

Värden i anlagda parktytor

Sett till antal finns det flesta karaktärerna/värden i naturmark inom grannskapsparkerna. Den ofta tydliga uppdelningen mellan naturmark och anlagda parktytor gör att parkerna som helhet ofta inte uppfattas som innehållsrika, trots ett högt antal förekommande karaktärer. Kartan på sidan 33 visar översiktligt värden i anlagda parktytor.

Utvecklingsinriktning grannskapsparker

Den stora spridningen i parkstorlek (1-16ha), parkernas läge i stadsdelarna och skillnader i antal boende runt parkerna gör att det bör finnas större spridning i grannskapsparkernas innehåll och typ/mängd av aktiviteter.

I flera andra städer använder man också begreppet stadsdelspark för att beskriva stora parker som är viktig för en hel stadsdel och intilliggande stadsdelar. Flertalet av våra större grannskapsparker bör i större utsträckning än idag ses som stadsdelsparker. De större grannskapsparkerna kan utvecklas för att få större attraktionskraft och kan utvecklas för att erbjuda aktiviteter och upplevelser som idag bara finns i innerstaden.

Tydliga exempel på grannskapsparker som på grund av storlek och läge bör betraktas som stadsdelsparker är Bjurhovdaparken (Bjurhovda), östra Utmarken (Malmaberg), Mårtens Hage/Orrbohage (Gideonsberg) och Gröna stråket (Bäckby).

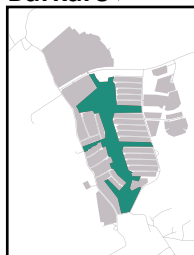
Behovet av nya grannskapsparker

Behovet av nya grannskapsparker bör bedömas på stadsdelsnivå i förhållande till övriga parker och naturmark. Behovet bör och bedömas i förhållande

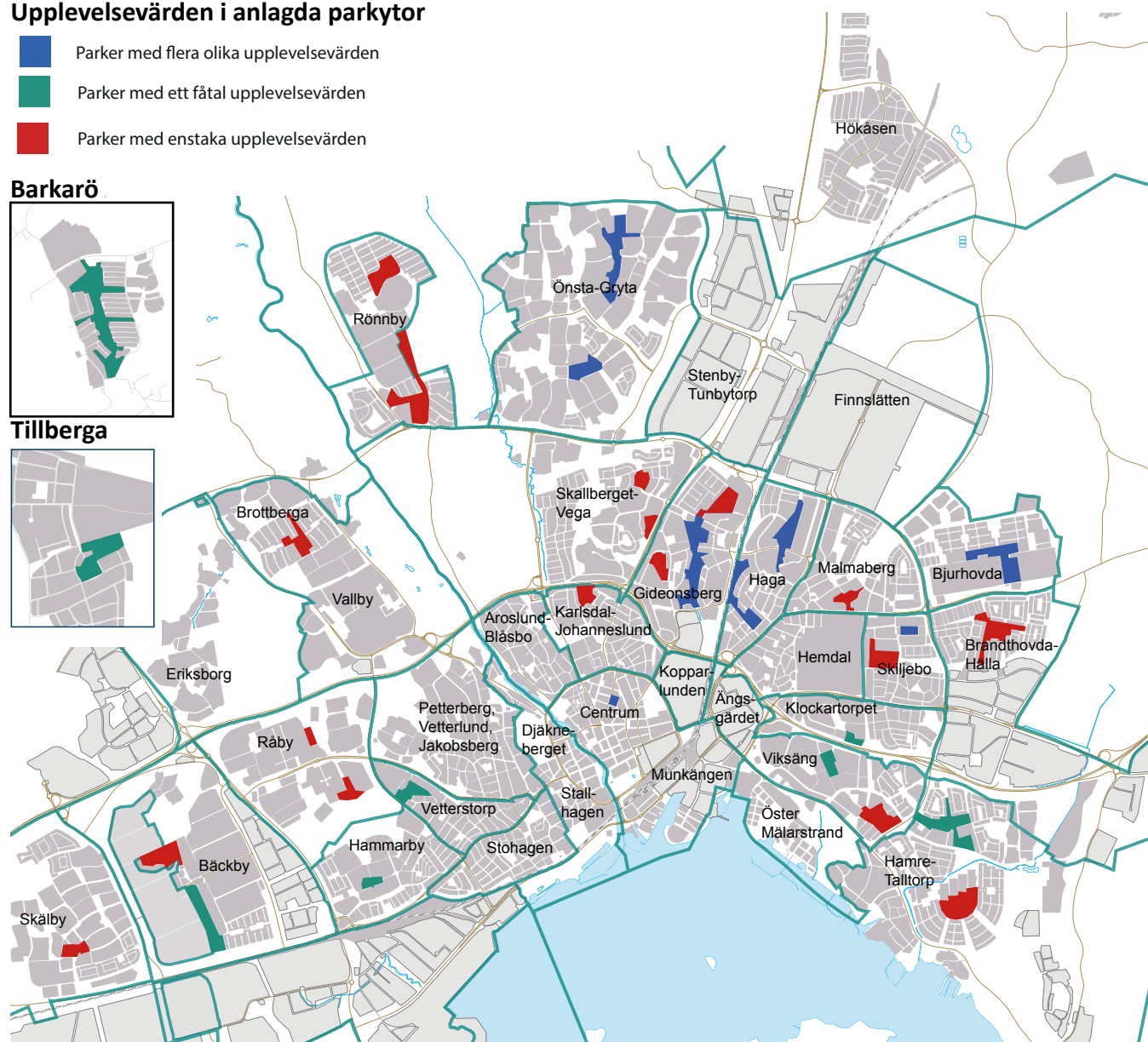
Upplevelsevärden i anlagda parktytor

- Parker med flera olika upplevelsevärden
- Parker med ett fåtal upplevelsevärden
- Parker med enstaka upplevelsevärden

Barkarö

Tillberga

Värden i anlagda parktytor

besökstrycket, hur många boende det finns 300m från en befintlig grannskapspark.

De områden som har längst avstånd till en grannskapspark eller tillräckligt stor stadspark är: Blåsbo, innerstaden, Petterberg, Västermalm, Stallhagen-Stohagen, Hammarby, Vallby, Råby, Skälby, Eriksborg-Hagaberg.

Ett exempel på ett prioriterat område för en ny grannskapspark kan vara Pettersberg som idag saknar grannskapspark och där tillgången på närparker är liten.

De stora skillnaderna i kvalitet mellan grannskapsparkerna gör att en utveckling och upprustning av de parker som har lägst kvalitet snarast kan ses som en nyanläggning.

I planeringen för nya bostadsområden och stadsdelar bör det planeras för parker av tillräcklig storlek för att rymma ytkrävande aktiviteter och möjlighet till lek och rörelse.

Utveckling av upplevelsevärden

Generellt behöver de flesta grannskapsparker utvecklas för att innehålla fler och olika typer av upplevelsevärden. Detta för att kunna erbjuda fler aktiviteter/upplevelsevärden i stadsdelarnas parker och därmed höja parkernas status utanför innerstaden.

Inom ramarna för vad en grannskapspark bör innehålla bör det finnas större variation i utformning och innehåll mellan grannskapsparkerna. Detta för att ske parkerna identitet och en skapa en större variation i gestaltningen i våra parker.

Grannskapsparkerna bör utvecklas när det gäller upplevelsevärden som är kopplade till social samvaro och prydnadsvärden/estetiska värden som idag till stor del saknas i grannskapsparkerna.

I många grannskapsparker behöver strukturen, avgränsningar och entréer till parkerna förbättras och tydliggöras. T.ex. kan parkstråken i större utsträckning ses som flera sammanlänkade parker, som kan ha olika innehåll.

Alla grannskapsparker bör vara namnsatta och ambitionen bör vara att namnen ska skyltas i parkerna på olika sätt.

För att bättre få bättre tillgång de rekreativa värden som finns i naturmark inom i grannskapsparkerna bör kopplingen till dessa områden förstärkas och tillgängliggöras bättre. Gränsen mellan naturmark och anlagda parkytor bör göras mindre tydlig.

Nyplanering av träd bör i större utsträckning ske i grannskapsparkerna. Detta för att göra ytorna mer "parklika" och för att säkerställa ett trädbestånd av varierande ålder. Plantering bör ske med en variation i trädarter för att skydda trädbeståndet mot sjukdomar. Mer information om träd finns i Västerås handlingsplan för stadsträd.

Prioriteringar

Grannskapsparker med ett högt belastningstryck och få upplevelsevärden bör prioriteras för investeringar.

Närparker - parktillgång och upplevelsevärden

Parktillgång

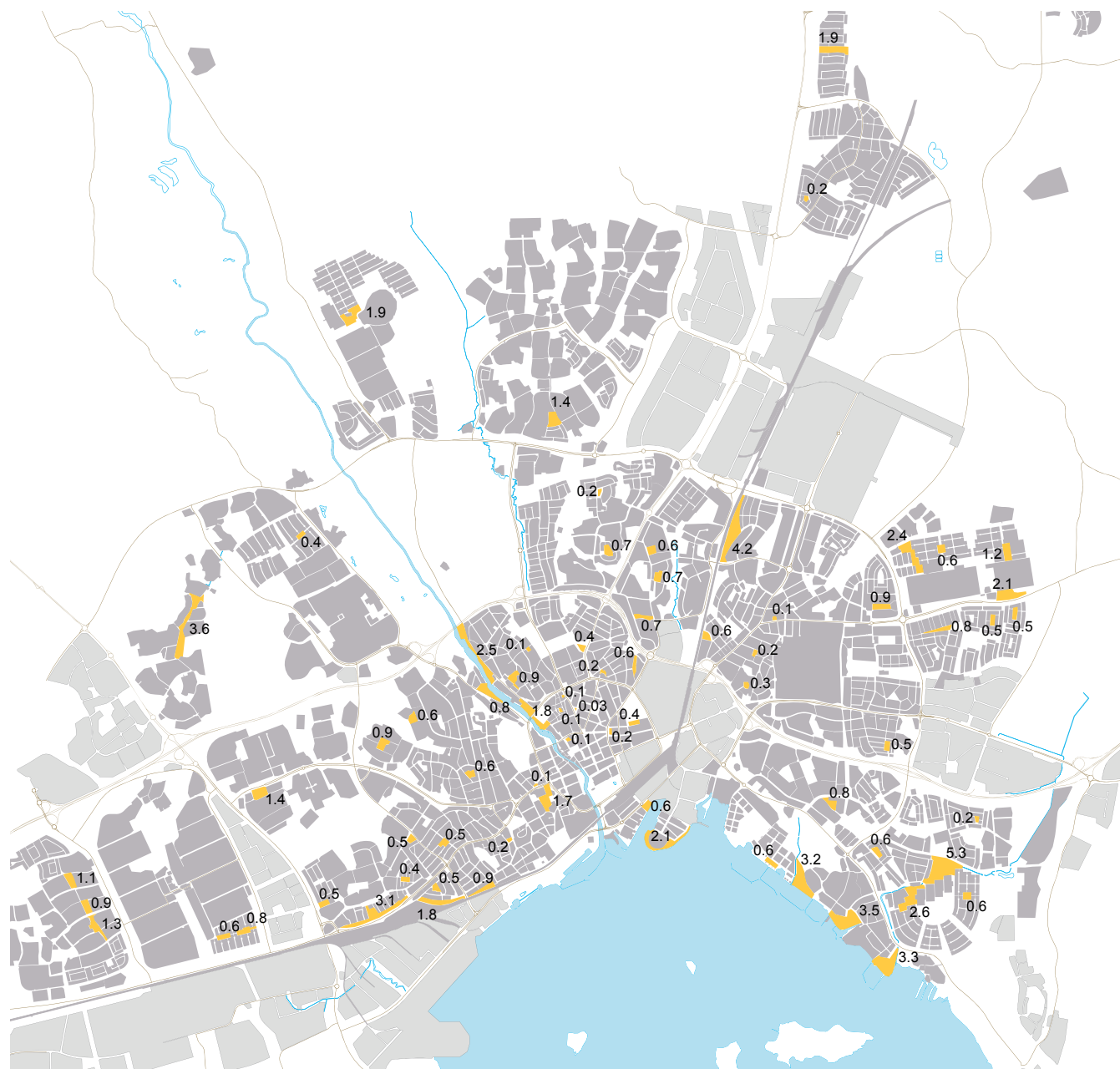
Till närparkerna räknas i handlingsplanen anlagda parkytor som kan fungera som vistelseytor och promenadstråk i tillgängliga lägen. T.ex. räknas inte grönremsor intill vägar/gator.

Närparkerna ska fungera för lek, rekreation och upplevelser nära bostaden. Fördelningen av närparker är relativt jämn över Västerås. Majoriteten av närparkerna är små, 1 hektar eller mindre. De största närparkerna utgörs ofta framförallt av grönstråk med öppna gräsytor.

Hur ser våra närparker ut?

Det är stor variation i innehåll i Västerås närparker. Närparkerna inkluderar både våra kända centrala närparker och parker som utgörs av grönstråk och grönytor. Eftersom närparkerna är små ryms oftast inte flera ytkrävande aktiviteter i samma park.

I innerstaden utgörs parkerna av prydnadsparker med planteringar och sittplatser. Utanför innerstaden utgörs närparkerna ofta av lekplatser eller gröna ytor/stråk, ofta placerade i mer privata lägen mellan bostadskvarter.

Närparkernas storlek i hektar

Avstånd till närmaste närpark

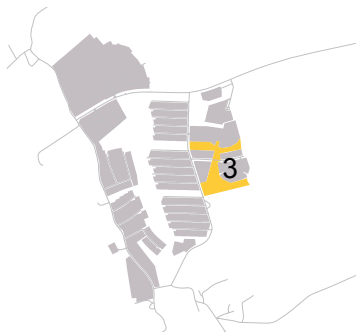
Det är stor variation i närparkernas storlek, innehåll samt i hur offentligt och tillgängligt parkerna är placerade. På grund av detta ska avståndsredovisningen snarare ses som avstånd till närmaste anlagda grönyta och en eventuell bristanalys bör göras på stadsdelsnivå i förhållande till övriga parker och naturmark.

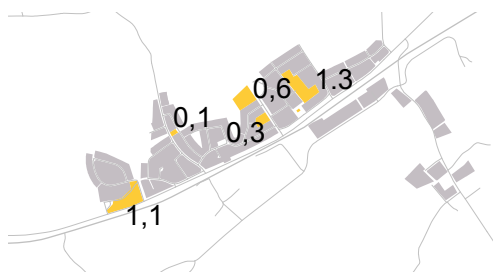
Områden som har max 300 meter till närmaste närpark

Parktillgång - närparker i serviceorterna

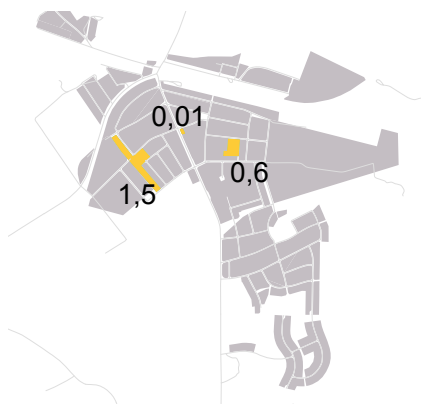
Barkarö

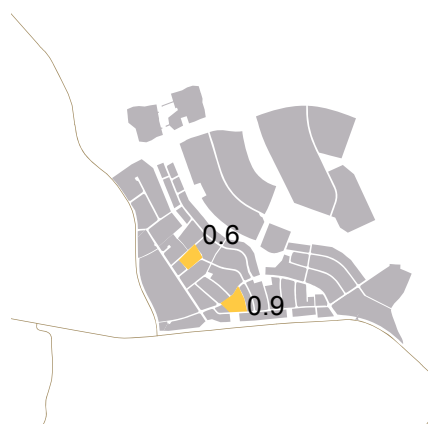
Dingtuna

Tillberga

Irsta

Närparkernas storlek i hektar

Närpark i Irsta

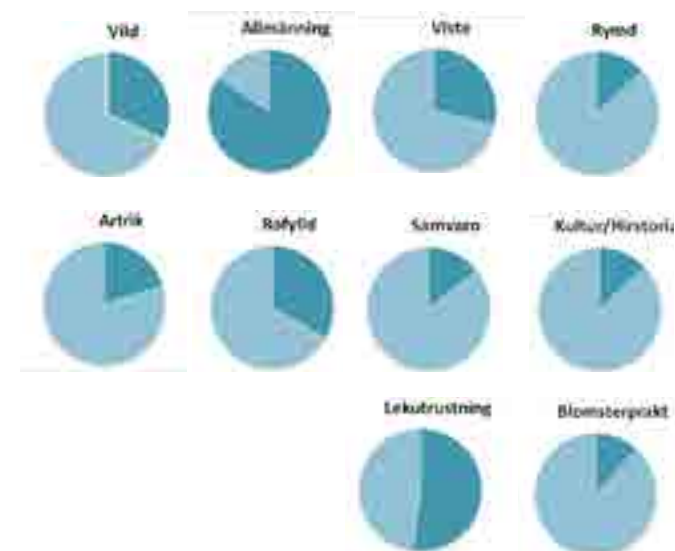
Upplevelsevärden

Närparkerna ska fungera för lek och upplevelser nära bostaden. Sett till alla närparker är de vanligast förekommande värdena i närparkerna kopplade till lek och rörelse. I innerstaden är de vanligaste karaktärerna inriktade på prydnadsvärden och samvaro. Utanför innerstaden förekommer dessa värden i mycket liten utsträckning.

Generellt eftersträvar man högt antal förekommande tydliga upplevelsevärden i parker. Närparkernas storlek bidrar dock till att antalet karaktärer ofta är lågt. Genom medveten planering och gestaltning kan dock många upplevelsevärden rymmas på liten yta. Karaktärerna utgör då inte enskilda parkdelar utan

bidrar till den totala upplevelsen av parken.

Västerås mindre närparker är ofta planerade för att fylla en speciell funktion, till exempel som lekplats. I dessa parker är övriga upplevelsevärden ofta begränsade. Närparker som inte är tydligt funktionsplanerade innehåller ofta ett högre antal upplevelsevärden.

Kapellparken, Öster Mälarstrand

Närparker- fyra undergrupper i Västerås

De befintliga närparkerna kan delas in fyra typer av parker beroende på vilka typer av upplevelsevärden de innehåller. Indelningen är ingen målbild utan beskriver vilka typer av befintliga närparker som finns i Västerås.

Grönyta, grönstråk

Förekommande karaktärer: allmänning, viste

Parkyta med endast ett fåtal karaktärer. Parken kan utgöras av grönstråk med öppna gräsytor längs gång- och cykelvägar eller mer sammanhållna gröna ytor. Det är stor variation i användning av grönytorna. Många av ytorna används som promenadstråk medan andra används som vistelseytor för lek och solbad etc.

Park inriktad på prydnadsvärden och samvaro

Förekommande karaktärer: samvaro, kultur/historia, artrik, samt blomsterprakt

En närpark där det finns estetiska prydnadsvärden som planteringar, konstverk och vattenspeglar/fontäner. De här parkerna finns nästan uteslutande i innerstaden.

Aktivitetsorienterad park

Förekommande karaktärer: viste, allmänning, samt lekutrustning

Park med tydlig fokus på lek och aktivitet.

Aktivitetsparkerna är ofta placerade nära bostäder i skyddat läge och fungerar ofta som områdeslekplatser. Parkernas placering gör ofta att de kan uppfattas som något privata.

Parker med flera tydliga karaktärer

Närpark med flera tydliga karaktärer/upplevelsevärden utan tydlig funktionsplanering. Framst utgörs de här parkerna av de större närparkerna, men beroende på parkens form och planering kan flera karaktärer rymmas på liten yta även i de mindre närparkerna.

Jaktlyckan, Nordanby. En aktivitetsorienterad närpark med lekutrustning och gräsytor.

Utanbyparken, innerstaden. En närpark med flera olika karaktärer och användningsområden.

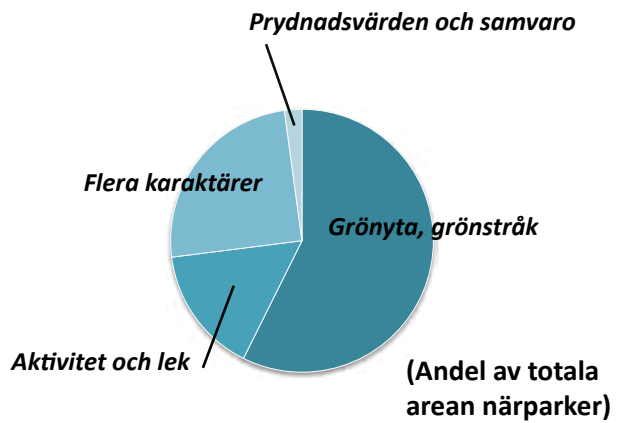

Tessinparken, innerstaden. En närpark med prydnadsvärden och sittplatser för samvaro.

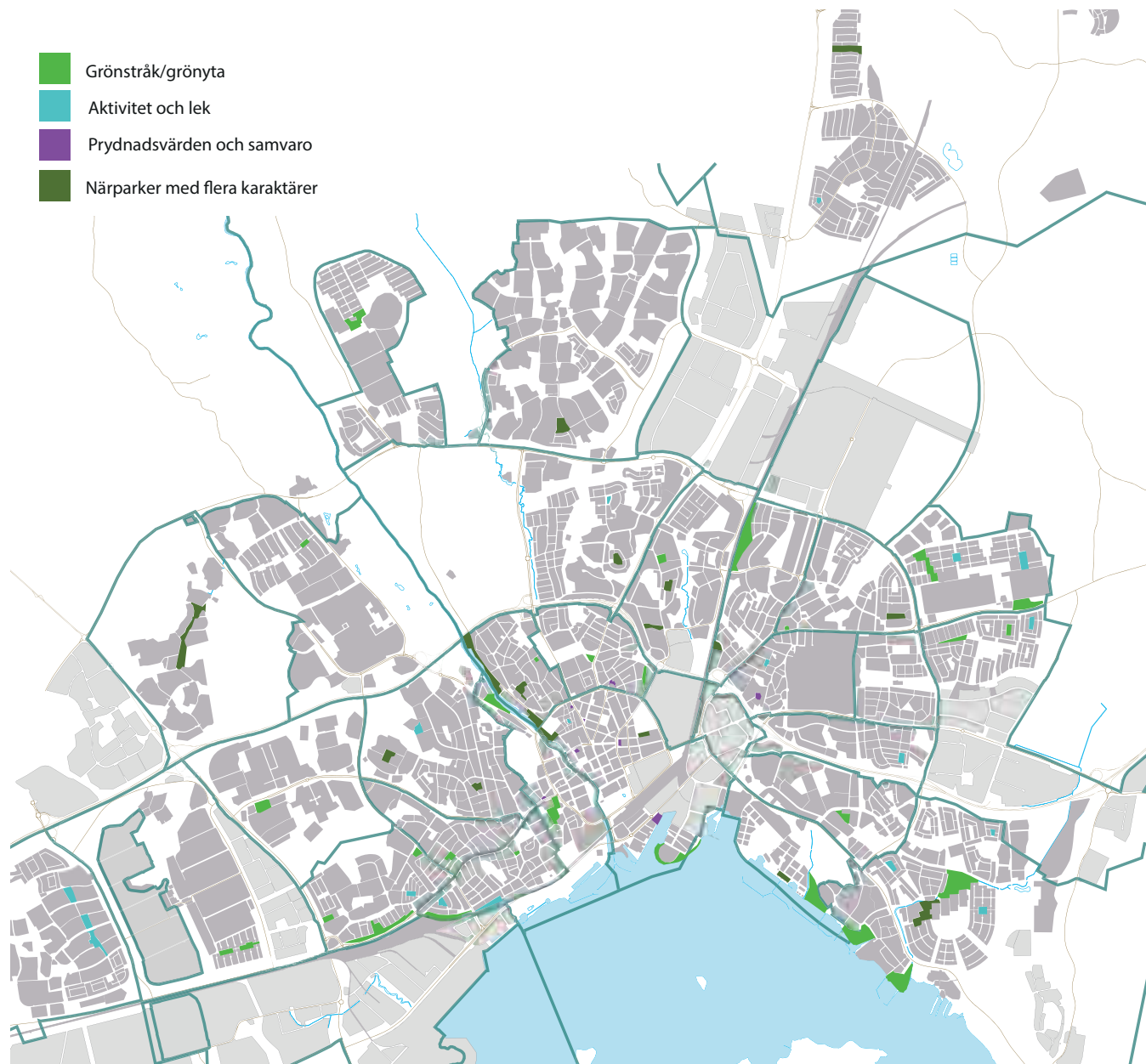
Öster Mälarsjön, Grönyta/grönstråk

Fördelning mellan olika typer av närparker

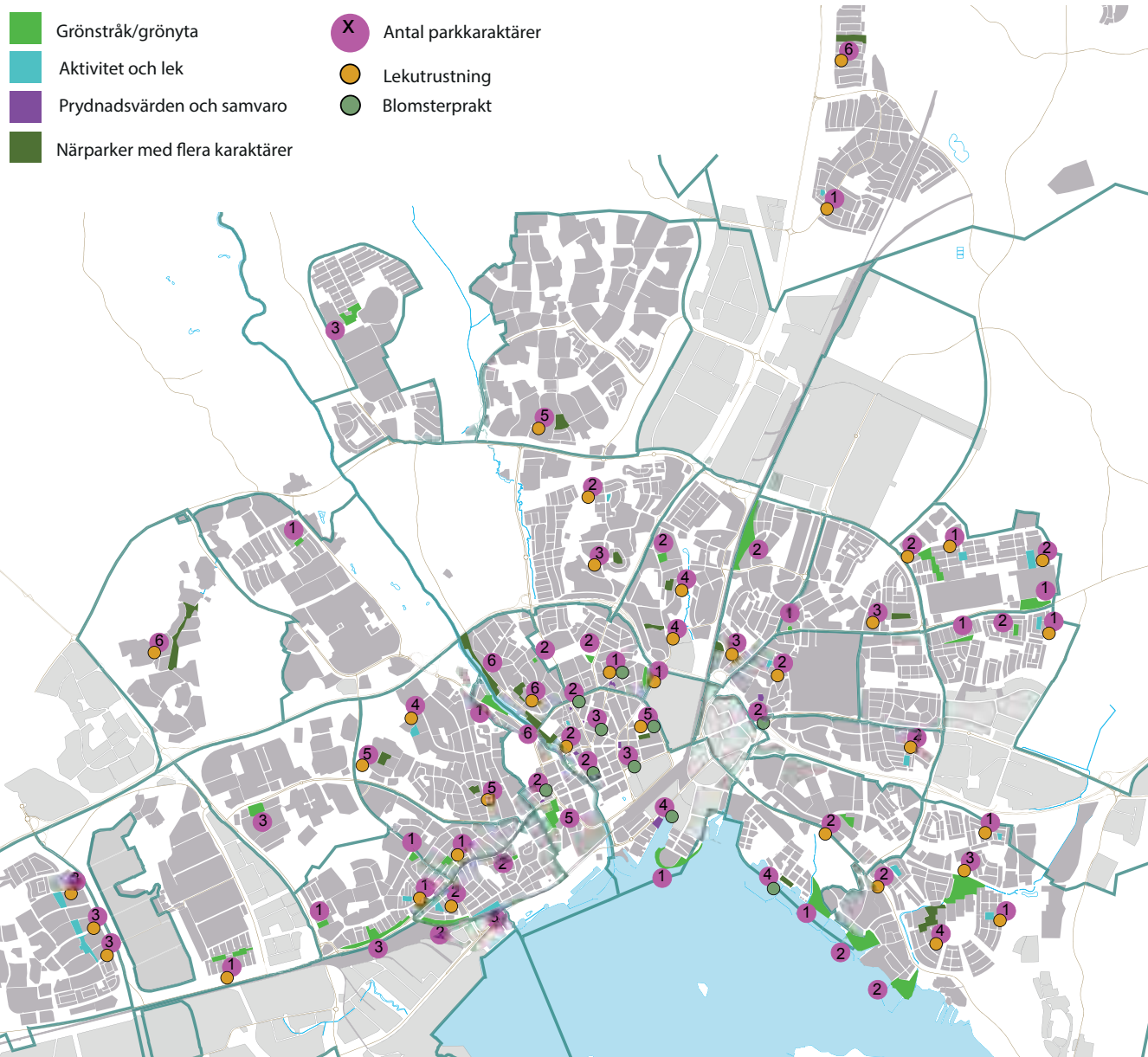
- Grönstråk/grönyta
- Aktivitet och lek
- Prydnadsvärden och samvaro
- Närparker med flera karaktärer

Närparkstyper

Antal parkkaraktärer

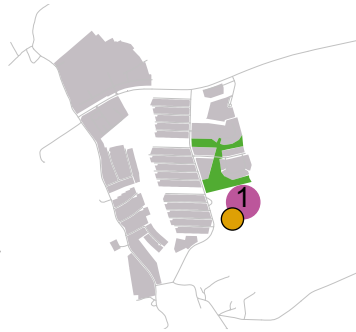
På grund av den stora variationen i storlek och innehåll i närparker varierar också det förekommande antalet upplevelsevärden/parkkaraktärer. Flest parkkaraktärer finns i de närparker som är kopplade till naturmarksområden. Större närparker placerade tydligt offentliga lägen innehåller också generellt fler upplevelsevärden.

Antal parkkaraktärer i närparker

Upplevelsevärden - närparker i serviceorterna

Barkarö

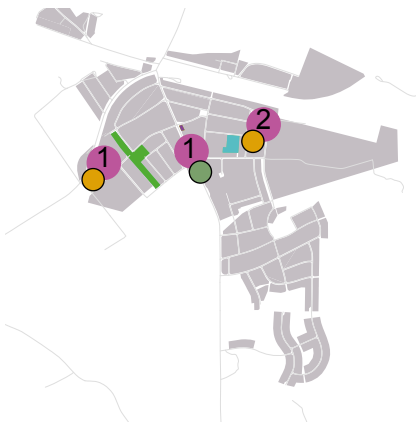

- Grönstråk/grönyta
- Aktivitet och lek
- Prydnadsvärden och samvaro
- Närparker med flera karaktärer
- Antal parkkaraktärer
- Lekutrustning
- Blomsterprakt

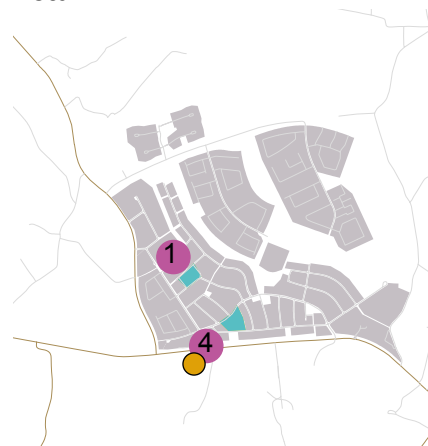
Dingtuna

Tillberga

Irsta

Utvecklingsinriktning närparker

Nya närparker

Behovet att nya närparker behöver studeras på stadsdelsnivå i förhållande till andra parker och naturmark. Behovet av nya parker kan också vara kopplat till brist i tillgången på lekplatser. Lekplatsutvecklingen styrs av handlingsplanen för lekplatser.

Exempel på lägen för nya Närparker framgår av kartan på sidan 44. I mer detaljerad bedömning och tillgångsanalys bör göras på stadsdelsnivå.

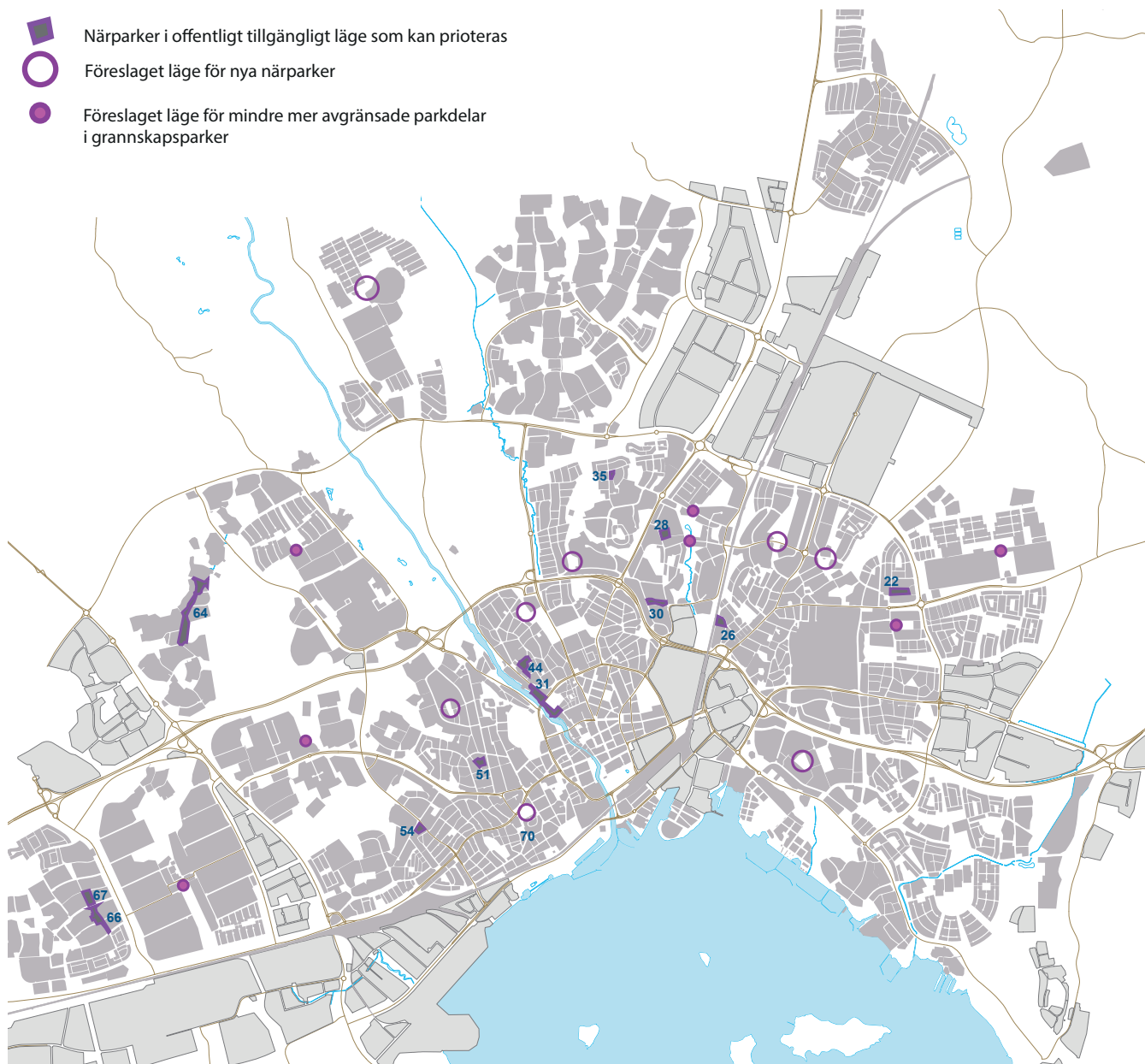
Vid parkplanering för nya områden eller nyanläggning av närparker bör det planeras en variation i typer av närparker och upplevelsevärden. Från bostadsnära parker till tydligt offentliga närparker som fungerar som mötesplatser och för upplevelse av estetiska värden.

Utveckling av upplevelsevärden i närparker

Närparkerna bör generellt utvecklas för att innehålla fler upplevelsevärden i varje park. Närparkerna bör också planeras för en större variation i innehåll och upplevelsevärden mellan närliggande närparker.

De större närparkerna utanför innerstaden bör planeras för att innehålla en större variation i upplevelsevärdena. Idag är närparkerna ofta tydligt funktionsplanerade för att fungera som till exempel lekplatser eller utgörs av grönytor/grönstråk.

Upplevelser som prydnadsvärden och plats för social samvaro bör utvecklas utanför innerstaden. Platser för social samvaro och estetiska värden står inte heller

Exempel utveckling av närparker

i konflikt med värden som lek och aktivitet. Ofta är populära lekplatser bland de mest välbesökta parkerna även för andra än barn och barnfamiljer. Parker som kan fungera som sociala mötesplatser kan också anläggas på mycket små, så kallade fickparker.

Utvecklingen av närparker som ytmässigt är begränsade och stor del består av lekplatser kan till stor del styras av handlingsplanen för lekplatser. Dock bör hänsyn tas till övriga upplevelsevärden när lekplatserna rustas upp.

De parker som idag i första hand i idag fungerar som grönstråk och grönytor kan utvecklas för att innehålla fler upplevelsevärden som är kopplade till hur parkerna upplevs. Till exempel kan trädplanteringar förändra karaktären på ytorna till mer "parkliknande". I områden där det råder brist på upplevelsevärden blir grönytor extra viktiga att utveckla och en uppgradering av flera olika typer upplevelsevärden i grönytor kan i många fall likställas med nyanläggning.

Prioriteringar

Närparker som är tydligt offentligt placerade i stadsdelarna kan prioriteras för investeringar/uppgrustningar. Utveckling av tydligt offentliga parker gör att den upplevda tillgången av upplevelsevärden i stadsdelarna ökar och ger också större möjlighet till vardagliga spontana parkbesök och indirekta upplevelser, som att till exempel visuellt ta del av en park på väg till jobbet. Vissa parker behöver också självklart prioriteras på grund av de är i behov av uppgrustning.

Utvecklingsinriktning för Västerås parker- sammanfattning

Foto: Pia Norlander

Utvecklingsinriktning stadsparker

Stadsparkerna ska fungera som möteplatser och turistmål. Parkerna har oftast en tydlig identitet och förankring bland invånare i Västerås. I första hand ska parkernas identitet och de karaktärer som gör parkerna uppskattade bevaras. Detta utesluter givetvis inte att parkerna utvecklas och att tillägg i parkerna görs för att förbättra parkerna. När det gäller parkernas innehåll och kvaliteter är Lögarängen är i störst behov av utveckling. En behovsbedömning bör göras park för park.

Utvecklingsinriktning grannskapsparker

Den stora spridningen i parkstorlek (1-16ha), parkernas läge i stadsdelarna och skillnader i antal boende runt parkerna gör att det bör finnas större spridning i grannskapsparkernas innehåll och typ/mängd av aktiviteter.

- I flera andra städer använder man också begreppet stadsdelspark för att beskriva stora parker som är viktig för en hel stadsdel och intilliggande stadsdelar. Flertalet av våra större grannskapsparker bör i större utsträckning än idag ses som stadsdelsparker. De större grannskapsparkerna kan utvecklas för att få större attraktionskraft och kan utvecklas för att erbjuda aktiviteter och upplevelser som idag bara finns i innerstaden.
- Tydliga exempel på grannskapsparker som på grund av storlek och läge bör betraktas som stadsdelsparker är Bjurhovdaparken (Bjurhovda), östra Utmarken (Malmaberg), Mårtens Hage/Orrbohage (Gideonsberg) och Gröna stråket (Bäckby).

Behovet av nya grannskapsparker

• Behovet av nya grannskapsparker bör bedömas på stadsdelsnivå i förhållande till övriga parker och naturmark. Behovet bör och bedömas i förhållande besöksstrycket, hur många boende det finns 300m från en befintlig grannskapspark.

• De områden som har längst avstånd till en grannskapspark eller tillräckligt stor stadspark är: Blåsbo, innerstaden, Petterberg, Västermalm, Stallhagen-Stohagen, Hammarby, Vallby, Råby, Skälby, Eriksborg-Hagaberg.

• Ett exempel på ett prioriterat område för en ny grannskapspark kan vara Pettersberg som idag saknar grannskapspark och där tillgången på närparker är liten.

• De stora skillnaderna i kvalitet mellan grannskapsparkerna gör att en utveckling och upprustning av de parker som har lägst kvalitet snarast kan ses som en nyanläggning.

• I planeringen för nya bostadsområden och stadsdelar bör det planeras för parker av tillräcklig storlek för att rymma ytkrävande aktiviteter och möjlighet till lek och rörelse.

Utveckling av upplevelsevärden

• Generellt behöver de flesta grannskapsparker utvecklas för att innehålla fler och olika typer av upplevelsevärden. Detta för att kunna erbjuda fler aktiviteter/upplevelsevärden i stadsdelarnas parker och därmed höja parkernas status utanför innerstaden.

- Inom ramarna för vad en grannskapspark bör

innehålla bör det finnas större variation i utformning och innehåll mellan grannskapsparkerna. Detta för att ske parkerna identitet och en skapa en större variation i gestaltningen i våra parker

• Grannskapsparkerna bör också utvecklas när det gäller upplevelsevärden som är kopplade till social samvaro och prydnadsvärden/estetiska värden som idag till stor del saknas i grannskapsparkerna.

• I många grannskapsparker behöver strukturen, avgränsningar och entréer till parkerna förbättras och tydliggöras. T.ex. kan parkstråken i större utsträckning ses som flera sammanlänkade parker, som kan ha olika innehåll.

• Alla grannskapsparker bör vara namnsatta och ambitionen bör vara att namnen ska skyltas i parkerna på olika sätt.

• För att bättre få bättre tillgång de rekreativa värden som finns i naturmark inom i grannskapsparkerna bör kopplingen till dessa områden förstärkas och tillgängliggöras bättre. Gränsen mellan naturmark och anlagda parkytor bör göras mindre tydlig.

• Nyplanering av träd bör i större utsträckning ske i grannskapsparkerna. Detta för att göra ytorna mer "parklika" och för att ett trädbestånd av varierande ålder. Plantering bör ske med en variation i trädarter för att skydda trädbeståndet mot sjukdomar. Mer information om träd finns i Västerås handlingsplan för stadsträd.

Prioriteringar

Grannskapsparker med ett högt belastningstryck och få

upplevelsevärden bör prioriteras för investeringar.

Nedan visas en indelning av grannskapsparkerna efter antalet upplevelsevärden i de anlagda parkytorna (ej naturmark). Indelningen kan användas för att planera och prioritera investeringar i parkerna. Vid planering och prioritering bör även parkens totala upplevelsevärden vägas in.

Grannskapsparker med flera olika typer av upplevelsevärden

*Pingstliljan, Önsta
Grytsparken, Gryta
Orrbohage/mårtens hage, Gideonsberg
Östra utmarken, Malmaberg
Bjurhovdaparken, Bjurhovda
Skogslyckan, Skiljebo
Rubecksparken, Innerstaden
Källhagen/Hagaparken, Haga*

Grannskapsparker med ett fåtal olika upplevelsevärden

*Gröna stråket, Bäckby
Lugnet, Hammarby
Himlahöjden, Vettertorp
Regementsplan, Viksäng
Talltorpsparken, Talltorp
Nedre Klockartorpet, Klockartorpet
Svarvarparken (upprustad lekplats 2017), Malmaberg
Norrängen, Barkarö
Bösebergsparken, Tillberga*

Grannskapsparker enstaka upplevelsevärden

*Bäckbyparken, Bäckby
Skälby gård, Skälby*

*Fredriksborgslunden, södra Råby
Lövhagen, Norra Råby
Vallby gård, Vallby
Stafettgatan, norra Rönby
Åshagen, Södra Rännby
Jaktmarken, Nordanby
Bergslagsparken, Gideonsberg
Kullen, Karlsdal
Karlfeldtsparken, Skallberget
Högbo skogsfjäll, Skiljebo
Ättebackarna, Brandthovda
Ekbergaplan, Viksöng
Hamre äng, Hamre*

Prioriteringar

Grannskapsparker med ett högt belastningstryck och få upplevelsevärden bör prioriteras för investeringar. En bedömning bör också göras på stadsdelsnivå kopplat till närparker och naturmark.

Utvecklingsinriktning närparker

Nya närparker

Behovet att nya närparker behöver studeras på stadsdelsnivå i förhållande till andra parker och naturmark. Behovet av nya parker kan också vara kopplat till brist i tillgången på lekplatser. Lekplatsutvecklingen styrs av handlingsplanen för lekplatser.

- Exempel på lägen för nya Närparker framgår av kartan på sidan 50. En mer detaljerad bedömning och tillgångsanalys bör göras på stadsdelsnivå.
- Vid parkplanering för nya områden eller

nyanläggning av närparker bör det planeras en variation i typer av närparker och upplevelsevärden. Från bostadsnära parker till tydligt offentliga närparker som fungerar som mötesplatser och för upplevelse av estetiska värden.

Utveckling av upplevelsevärden i närparker

Närparkerna bör generellt utvecklas för att innehålla fler upplevelsevärden i varje park. Närparkerna bör också planeras för en större variation i innehåll och upplevelsevärden mellan närliggande närparker.

- De större närparkerna utanför innerstaden bör planeras för att innehålla en större variation i upplevelsevärdena. Idag är närparkerna ofta tydligt funktionsplanerade för att fungera som till exempel lekplatser eller utgörs av grönytor/grönstråk.
- Upplevelser som prydnadsvärden och plats för social samvaro bör utvecklas utanför innerstaden. Platser för social samvaro och estetiska värden står inte heller i konflikt med värden som lek och aktivitet. Ofta är populära lekplatser bland de mest välbesökta parkerna även för andra än barn och barnfamiljer. Parker som kan fungera som sociala mötesplatser kan också anläggas på mycket små, så kallade fickparker.
- Utvecklingen av närparker som ytmässigt är begränsade och stor del består av lekplatser kan till stor del styras av handlingsplanen för lekplatser. Dock bör hänsyn tas till övriga upplevelsevärden när lekplatserna rustas upp.
- De parker som idag i första hand i idag fungerar som grönstråk och grönytor kan utvecklas för att innehålla

fler upplevelsevärden som är kopplade till hur parkerna upplevs. Till exempel kan trädplanteringar förändra karaktären på ytorna till mer "parkliknande". I områden där det råder brist på upplevelsevärden blir grönytorna extra viktiga att utveckla och en uppgradering av flera olika typer upplevelsevärdena på ytorna kan i många fall likställas med nyanläggning.

Prioriteringar

Närparker som är tydligt offentligt placerade i stadsdelarna kan prioriteras för investeringar/uppgrustningar. Utveckling av tydligt offentliga parker gör att den upplevda tillgången av upplevelsevärden i stadsdelarna ökar och ger också större möjlighet till vardagliga spontana parkbesök och indirekta upplevelser, som att till exempel visuellt ta del av en park på väg till jobbet. Vissa parker behöver också självklart prioriteras på grund av de är i behov av uppgrustning.

Exempel på närparker som kan prioriteras

Aseastigen, Gideonsberg

Siggeborgsparken, Gideonsberg

Sandgårdshagen, Haga

Teliaplan, innerstaden

Jaktlyckan, Nordanby

Jakobsbergsparken, Jakbosberg

Bernsbornslunden, Blåsbo

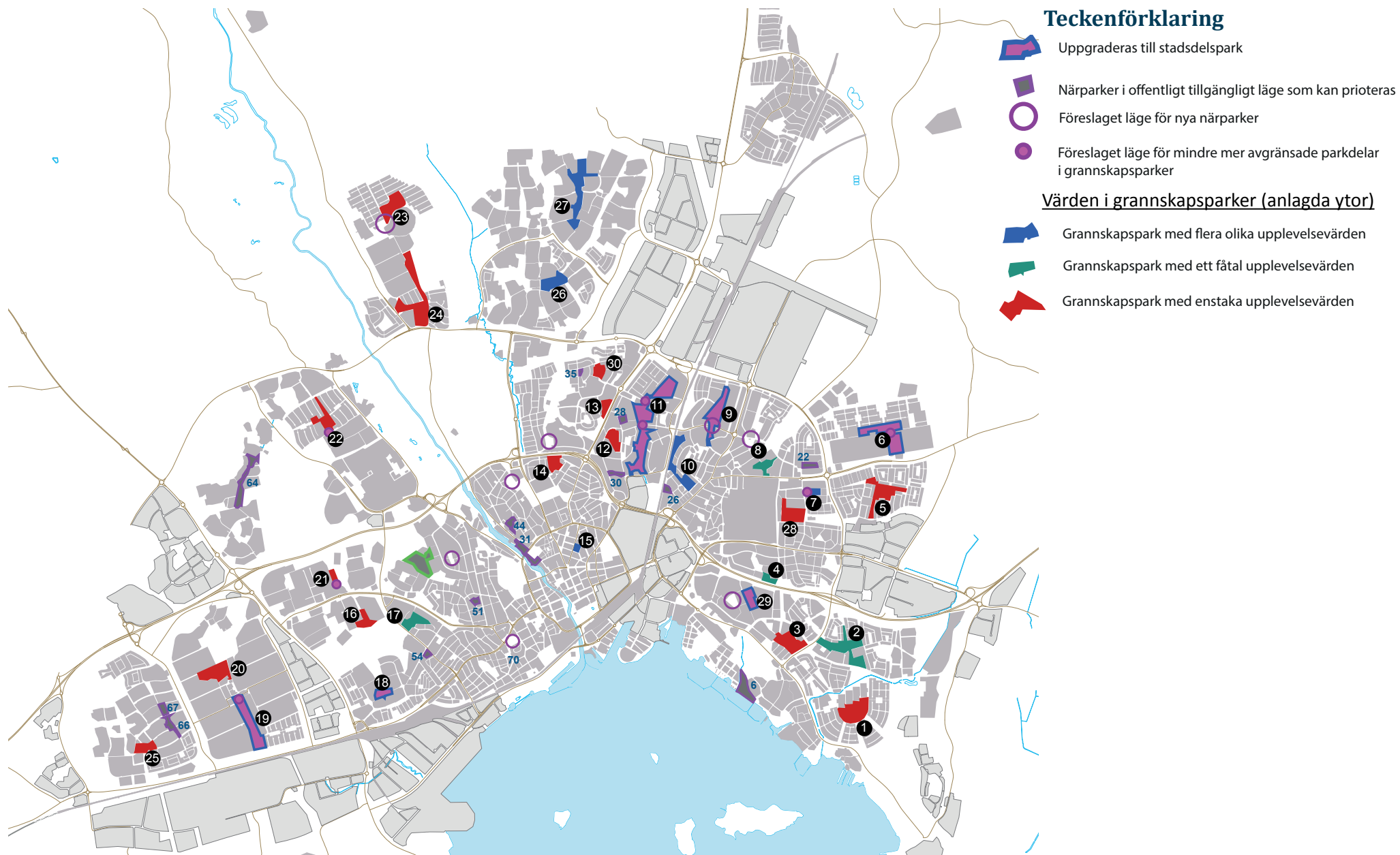
Hammarbacksvägen, Hammarby

Eriksborg

Kakans lekplats-Synålens lekplats, Skälby

Kolarhagen, Malmaberg

Sammanfattande karta

Sammanfattning av föreslagna åtgärder i handlingsplanen. Kartan ska inte ses som en färdig målbild av Västerås parkutveckling då vidare utredning behövs på stadsdelsnivå.

Stadshuset • 721 87 Västerås
Telefon 021-39 00 00 • www.vasteras.se